

EESTI KONJUNKTUURIINSTITUUT

ESTONIAN INSTITUTE
OF ECONOMIC RESEARCH

Rävala 6 19080 Tallinn Estonia tel 668 1242 fax 668 1240 e-mail eki@ki.ee

**Eesti alkoholiturg
2006. aasta 9 kuud**

Tallinn
Jaanuar 2007

Töö on teostatud Eesti Põllumajandusministeeriumi tellimisel

Vastutav täitja: Kiira Martens

Eesti Konjunkturiinstituut

Rävala 6 19080 Tallinn

tel 6681242

faks 6681240

E-post: eki@ki.ee

<http://www.ki.ee>

Copyright © Eesti Konjunkturiinstituut

Sisukord

Sissejuhatus	5
1. Üldosa	7
2. Kanged alkohoolsed joogid	11
3. Õlu	21
4. Lahjad alkohoolsed joogid	25
5. Rektifitseeritud etanool (piiritus)	31
6. Viinamarjavein ja vermut	33
7. Trendid välisturgudel.....	36
Kokkuvõte	40

SISSEJUHATUS

Töö eesmärgiks on anda ülevaade Eesti alkoholisektori arengust 2006. aasta 9 kuul.

Töös analüüsitakse:

- alkoholsete jookide tootmise muutusi;
- alkoholsete jookide väliskaubandust riigiti ja tooteliigiti;
- alkoholsete jookide jaemüüki siseturul;
- jaehindade muutusi.

Käesolevas ülevaates on kasutatud Eesti Statistikaameti tootmise ning väliskaubanduse andmeid, ettevõtete tootmise ja siseturu müügi andmeid ning Eesti Konjunktuuriinstituudi kaupluste hinnavaatluste tulemusi.

Töö esimene osa annab lühiülevaate kogu Eesti alkoholiturul toimunud, järgnevad osad keskenduvad erinevate alkoholsete jookide turutrendidele põhjalikumalt.

Töö maht on 40 lehekülge.

EESTI ALKOHOLITURG

2006. AASTA 9 KUUL

1. ÜLDOSA

Tootmine

2006. aasta 9 kuuga suurenesid enamike alkoholsete jookide tootmismahud eelmise aasta sama perioodiga võrreldes, erandiks olid kanged alkohoolsed joogid, mida toodeti 1,8% mullusest vähem. ESA andmetel vähenes ka puuvilja-marjaveinide tootmine ligi 30%, kuid EKI hinnangul oli langus oluliselt väiksem (-8%). Viina, likööri- ja muid kangeid alkoholsete jooke toodeti 11,3 mln liitrit, rektifitseeritud etanooli (piiritust) 4,2 mln liitrit, puuvilja-marjaveine 2,35 mln liitrit (EKI andmetel 6,8 mln liitrit), lahjasid segatud alkoholsete jooke 13,5 mln liitrit ja siidrit 12,4 mln liitrit. Nii nagu varemgi kasvas teistest jookidest kiiremini siidritoodang (+68%), lahjasid alkoholsete jooke toodeti 16% ja rektifitseeritud etanooli (piiritust) 48,5% rohkem 2005. aasta 9 kuuga võrreldes. Vaadeldaval perioodil toodeti ESA andmetel Eestis 109 mln liitrit õlut, mida oli 4% rohkem kui aasta tagasi. Kangete alkoholsete jookide toodang vähenes ligi 2% ja seda Eesti tootmise jaoks väiksema osatähtsusega jookide arvel - viski toodang vähenes 41% ja konjakitoodang 11%. Likööritoodang jäi enam-vähem aastatagusele tasemele (-0,5%).

Tabel 1

Alkoholsete jookide tootmine Eestis 2004-2006 (ESA andmetel, mln liitrites)

	2004 9 kuud	2005 9 kuud	2006* 9 kuud	Muutus +,-	
				06 9k/05 9k, mln l	06 9k/05 9k %
Rektifitseeritud etanool	2,41	2,84	4,21	1,37	48,5
Kanged alkohoolsed joogid	12,87	11,50	11,29	-0,21	-1,8
sh EKI hinnangul viin	10,4	8,92	9,04	0,12	1,3
liköör	1,82	1,97	1,96	0,01	-0,5
Puuvilja- ja marjaveinid	2,59	3,32	2,35	-0,97	-29,2
EKI hinnangul	4,39	7,36	6,78	-0,58	-7,9
Õlu	83,29	104,82	108,97	4,15	3,95
Lahjad segatud piiritusjoogid	7,11	11,62	13,51	1,89	16,3
Siider	4,59	7,39	12,38	4,99	67,7

* 2006.a – ESA kiirstatistika andmed (laiendatud väiksemale valimile)

Allikad: ESA, EKI

Väliskaubandus

ESA väliskaubandusandmetel suurenes 2006. aasta 9 kuuga alkoholsete jookide ekspordikäive 18% ning impordikäive oli peaaegu sama palju väiksem (-17%). Kuigi saldo vähenes, püsis väliskaubandusbilanss endiselt negatiivseks - import ületas ekspordi 1,35 korda (2005.a 9 kuul 1,7 korda). Alkoholsete jookide ekspordikäive moodustas põllumajandussaaduste ja

toidukaupade (EKN grupid 1-24) kogu ekspordikäibest sel perioodil 12,4% (2005.a 9 k 12,6%) ning import selle grupi kogu impordikäibest 11,3% (2005.a 9 k 13,5%).

Alkohoolsete jookide **eksport rahalises väärtuses** oli 2006. aasta 9 kuul 713,6 mln krooni, mis eelmise aasta samal perioodil ulatus 606,3 mln kroonini (tabel 2). Kõikide alkohoolsete jookide käibed suurenesid, väljaarvatud õlu, mille rahaline eksport vähenes ligi 9%, hõlmates 14% alkohoolsete jookide käibest (2005.a 9 kuul 17%). Analüüsitaval perioodil suurenes kangete alkohoolsete jookide väljaveokäive 13% ning käibe struktuuris olid need joogid jätkuvalt esikohal, moodustades 60% alkohoolsete jookide kogu ekspordikäibest (2005.a 9 kuul 63%). Lahjade segatud alkohoolsete jookide rahaline eksport kasvas rohkem kui 1/3 võrra, kusjuures põhiline kasv toimus siidrite osas (+74%). Võrreldes siidriga suurenes segatud piiritusjookide rahaline eksport aeglasemalt (+9%). Viinamarjaveini ekspordikäive oli 70% suurem aastatagusega võrreldes ning selle osakaal rahalises ekspordis ulatus 8%-ni (2005.a 9 kuul 6%). Võrdselt (2,5 korda) suurenes rektifitseeritud etanooli (piirituse) ja vermuti ekspordikäive, kusjuures piirituse osakaal kasvas 1%-lt 2005.a 9 kuul kuni 3%-ni 2006.a 9 kuul kogu alkohoolsete jookide käibes ja vermuti osakaal jäi märkamatuks.

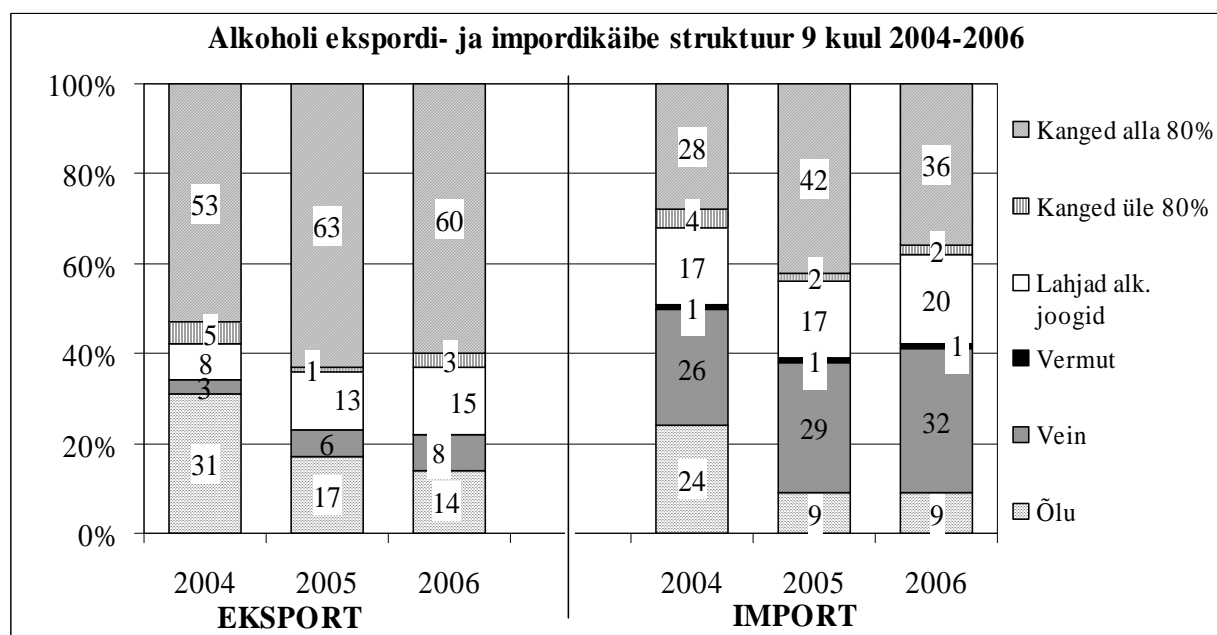
Tabel 2

Alkohoolsete jookide rahaline põhieksport ja -import ning ekspordi- ja impordihinnad 9 kuul 2004-2006

	Hind, kr/l			Käive, mln kr			
	2004 9 kuud	2005 9 kuud	2006 9 kuud	2004 9 kuud	2005 9 kuud	2006 9 kuud	2006/05 +/- %
EKSPORT							
Õlu	4.36	5.57	5.85	91,445	105,125	96,129	-8,6
Viinamarjavein	43.06	41.52	35.43	7,581	35,190	59,859	70,1
Vermut	28.22	18.20	19.42	0,634	0,824	2,092	154,0
Lahjad alkohoolsed joogid	5.68	6.35	7.08	24,922	76,863	103,327	34,4
sh siider	6.63	7.06	7.49	9,397	29,181	50,729	73,8
segatud piiritusjoogid	4.86	6.40	8.75	13,006	33,268	36,131	8,6
Etüülalkohol kangusega >80%	9.75	9.24	9.65	14,720	8,904	22,517	152,9
Kanged alkohoolsed joogid kangusega kuni 80%*	128.87	247.92	273.62	156,389	379,395	429,646	13,2
EKSPORT KOKKU	x	x	X	295,692	606,301	713,572	17,7
IMPORT							
Õlu	9.09	8.24	8.20	223,575	91,487	91,995	0,6
Viinamarjavein	31.32	31.39	32.43	234,623	298,147	306,931	2,9
Vermut	32.57	28.80	27.01	10,906	12,199	13,449	10,2
Lahjad alkohoolsed joogid	11.26	15.00	15.88	154,767	174,976	191,463	9,4
sh siider	14.34	12.59	11.85	38,136	36,678	33,917	-7,5
segatud piiritusjoogid	9.70	18.53	19.61	64,667	92,999	110,234	18,5
Etüülalkohol kangusega >80%	8.62	9.31	8.58	32,742	20,779	16,695	-19,7
Kanged alkohoolsed joogid kangusega kuni 80%*	104.43	136.30	83.28	260,485	436,642	347,682	-20,4
IMPORT KOKKU	x	x	x	917,098	1034,230	968,216	-16,9

* 100%-lises alkoholis

Allikas: ESA

Tabel 3

Alkoholsete jookide koguseline põhieksport ja -import 9 kuul (1000 liitrit)

	2004 9 kuud	2005 9 kuud**	2006 9 kuud	06 9 k/05 9 k, %
EKSPORT				
Õlu	20 990,3	18 884,7	16 442,5	-12,9
Viinamarjavein	176,0	847,6	1 689,7	99,4
Vermut	22,5	45,3	107,7	137,9
Lahjad alkohoolsed joogid	4 385,7	12 100,1	14 596,6	20,6
sh siider	1 418,1	4 130,6	6 769,2	63,9
segatud piiritusjoogid	2 677,3	5 422,4	4 127,7	-23,9
Etüülalkohol kangusega üle 80%	1 510,1	963,2	2 333,8	142,3
Kanged alkohoolsed joogid kangusega kuni 80%	1 213,6	1 530,3	1 570,2	2,6
IMPORT				
Õlu	24 592,2	11 104,7	11 222,5	1,1
Viinamarjavein	7 490,4	9 497,1	9 465,4	-0,3
Vermut	334,9	423,6	498,0	17,6
Lahjad alkohoolsed joogid	13 742,3	11 663,3	12 054,3	3,4
sh siider	2 659,1	2 913,8	2 861,4	-1,8
segatud piiritusjoogid	6 664,7	5 018,6	5 622,1	12,0
Etüülalkohol kangusega üle 80%	3 799,9	2 232,8	1 946,8	-12,8
Kanged alkohoolsed joogid kangusega kuni 80%	2 494,4	3 203,5	4 174,7	30,3

* 100%-lises alkoholis

** Korrigeeritud andmed

Allikas: ESA

Nagu rahaliselt, nii ka koguseliselt enamike alkoholsete jookide eksport suurenes, õlu oli ainsaks alkoholseks joogiks, mille väljaveetud kogused vähenesid (-13%). Olulisemateks Eesti alkoholsete jookide eksporditurgudeks olid jätkuvalt teised Balti riigid.

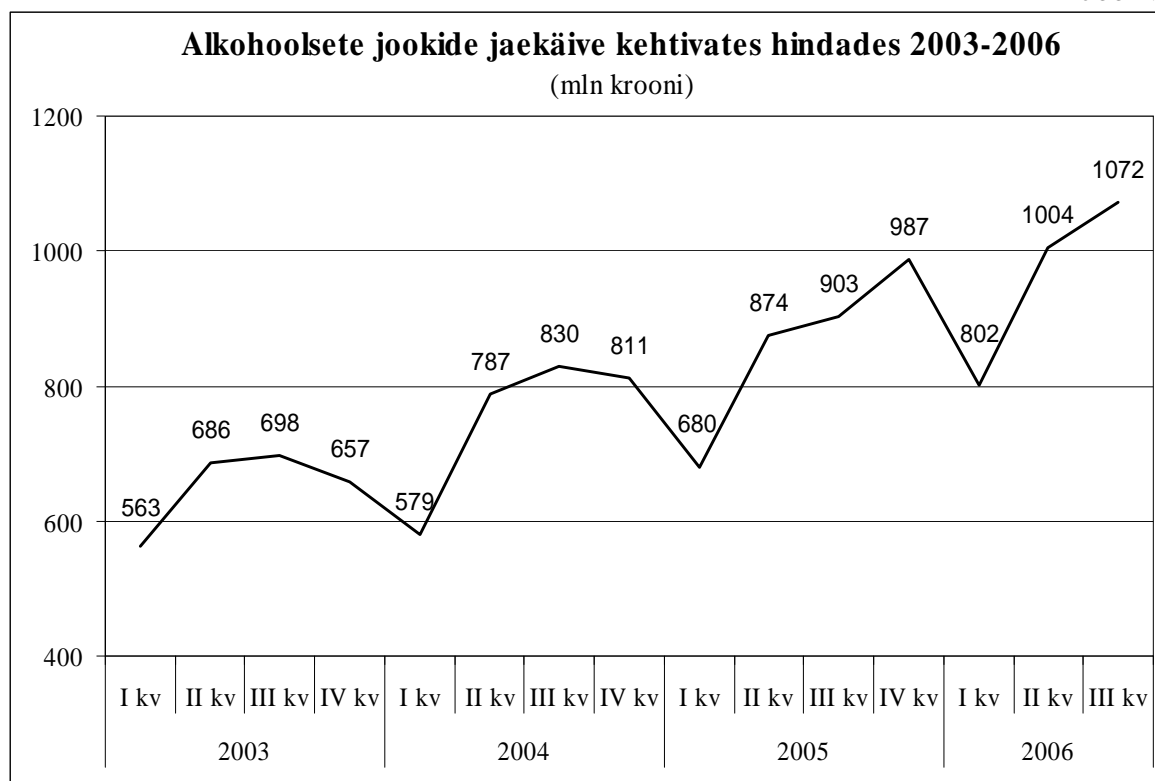
2006. aasta 9 kuuga vähenes alkoholsete jookide **impordikäive** 17% eelmise aasta sama perioodiga võrreldes ning võrdus 968 mln krooni (2005.a 9 kuul 1 034 mln kr). Nagu varemgi olid langustrendil kanged alkohoolsed joogid ja etüülalkohol (piiritus), kusjuures mõlema jooki käibed vähenesid ligi 20% 2005. aasta 9 kuuga võrreldes. Õlle impordikäive ei ole aastaga oluliselt muutunud, kasvades vaid 0,6%. Lahjade alkoholsete jookide sisseveokäive suurenes 9%, kusjuures kasv toimus segatud piiritusjookide arvel. Mullusest suuremad olid ka viinamarjaveini ja vermuti impordikäibed.

ESA väliskaubanduse andmetel 2006. aasta 9 kuuga suurenes peaaegu kõikide alkoholsete jookide koguline import. Vaid etüülalkoholi (piirituse) impordikogused vähenesid märgatavalt (-13%). Viinamarjaveini sisseveokogused püsisid enam-vähem eelmise aasta tasemel, vähenedes 0,3%. Kiireim kasv toimus kangete alkoholsete jookide osas, mille sisseveetud kogused olid 30% suuremad kui aasta tagasi.

Alkoholsete jookide jaemüük

ESA andmetel jätkus 2006. aasta III kvartalis alkoholsete jookide **jaekäibe** kasv kehtivates hindades ning see oli eelmise aasta sama perioodiga võrreldes 18,7% suurem (2006.a III kv 1072 mln kr; 2005.a III kv 903 mln kr).

Joonis 2

Jaekäibe kasvu põhjustas eelkõige müügikoguste suurenemine, millele lisandus ka mõõdukas hinnatõus. Alkohoolsete jookide tarbijahinnaindeks oli 2006. aasta III kvartalis 2,4% kõrgem kui aasta tagasi ja 2% kõrgem kui 2006. aasta II kvartalis.

2006. aasta 9 kuu jaekäive oli 17% suurem kui 2005. aasta kolmes kvartalis ning ulatus 2,88 mld kroonini.

2. KANGED ALKOHOOLSED JOOGID

Tootmine

2006. aasta 9 kuuga toodeti ESA andmetel kangeid alkohoolseid jooke 11,3 mln liitrit (2005.a 9 kuul 11,5 mln l), mida oli 1,8% vähem kui aasta tagasi. Tootjate andmetel müüdi suurem osa Eestis toodetud kangetest alkohoolsetest jookidest endiselt siseturule - 2006. aasta 9 kuuga müüdi siseturule 78% ja 2005. aasta 9 kuuga 73%. Eelneva aasta sama perioodiga võrreldes suurendasid tootjad viina (+9%), likööri (+2,6%) ja džinni (+4,5%) müüki kohalikule turule. Samal ajal konjaki-brändi ja viski müük Eesti turule vähenes vastavalt 13% ja 6%.

Kangete alkohoolsete jookide tootmises oli turuliidriks jätkuvalt AS Liviko, kelle tootmismaht 2006. aasta 9 kuuga suurenes ning hõlmas 69% nende jookide toodangust ja 64% siseturu müügist. Liidrile järgnes AS Altia Eesti, kelle toodangu maht langes aastatagusega võrreldes, tuues kaasa ka ettevõtte osatähtsuse vähenemise kangete alkohoolsete jookide toodangus (2006.a 9 kuul 13%; 2005.a 9 kuul 16%). AS Onistar tootis kangeid alkohoolseid jooke enam kui eelmise aasta samal perioodil ning osakaaluga 9% püsis kolmandal positsioonil kangete alkohoolsete jookide kogutoodangus. AS Liiwi Heliis vähendas nende jookide toodangu mahtu oluliselt, mille tagajärjel vähenes ka tema osatähtsus tootmises 9%-lt 2005.a 9 kuul kuni 2%-ni vaadeldaval perioodil. Ka AS Remedia toodangu maht oli aastatagusest väiksem, kuid ettevõtte osakaal ei ole sel perioodil oluliselt muutunud.

Nagu eelmistel aastatel, püsis ka 2006. aasta kolme kvartali jooksul kangete alkohoolsete jookide tootmise struktuuris esikohal **viin**, hõlmates suurema osa (80%) nende jookide toodangu mahust (2005.a 9 kuul 79%). Sel perioodil toodeti Eestis hinnanguliselt 9 mln liitrit viina, mida oli 1,3% rohkem kui aasta tagasi. Maitsestatud viina tootmine suurenes vaid 1%, samal ajal maitsestatud viina tootmine kasvas 11%. Nimetatud viinade proportsioonid kogutoodangus olid samad mis aasta tagasi - maitsestatud viinad hõlmasid 95% kogu viinatoodangust ja maitsestatud viinad 5%. Kohalikule turule müüdi 83% (2005.a 9 kuul 77%) Eestis toodetud viinast.

Suurimaks viinatootjaks Eestis (osakaaluga 66%) oli jätkuvalt AS Liviko. Esinumbrile järgnesid AS Altia Eesti ja AS Onistar, kelle osakaalud ulatusid vastavalt 15% ja 11%-ni. Võrreldes aastatagusega suurendasid viinatoodangu mahtu AS Liviko ja AS Onistar. Teiste ettevõtete viinatoodang vähenes, kusjuures suurem langus toimus AS Liiwi Heliisi tootmises.

Liköörid olid kangete alkoholsete jookide tootmise struktuuris teisel positsioonil, hõlmates sellest 18% (sama oli ka aasta tagasi). Tootjate andmetel jäi likööritoodang 2006. aasta 9 kuul enam-vähem aastatagusele tasemele, ulatudes 1,96 mln liitrini (2005. a 9 kuul 1,97 mln liitrit). Siseturule müüdü kogused olid 2,6% suuremad kui aasta tagasi. ESA andmetel suurenes likööride eksport ligi 18%, kuid EKI hinnangul on 2005. aasta andmed alahinnatud ning tegelikult 2006. aastal likööride ekspordikogused oluliselt muutunud ei ole. 2006. aasta 9 kuul müüdi kohalikule turule 55% Eestis toodetud likööridest.

AS Liviko oli jätkuvalt suurimaks likööritootjaks Eestis ning temale kuulus 82% selle joogi toodangumahust (sama oli ka aasta tagasi). AS Liiwi Heliis püsis tootjate pingereas teisel positsioonil, hõlmates 9% likööride kogutoodangust. Teiste ettevõtete osakaalud olid tootmise struktuuris enam-vähem võrdsed - AS Altia Eesti hõlmas sellest 4% ning AS Onistar ja AS Remedia osatähtsused likööride tootmises olid mõlemal 3%. Teistest kiiremini suurendas likööritootmist AS Onistar ja suurim langus toimus AS Altia Eesti tootmises, AS Liviko toodangu maht ei ole aastaga oluliselt muutunud.

Teistest kangetest alkoholsetest jookidest jäi **džinni** toodangu maht peaaegu eelmise aasta tasemele, kasvades vaid 0,4% ning **viski** ja **konjaki-brändi** mahud olid väiksemad kui eelmise aasta samal perioodil, vähenedes vastavalt 40% ja 11%. Eelnimetatud jookide osatähtsus kangete alkoholsete jookide kogutoodangus oli jätkuvalt väike - džinn ja konjak-brändi hõlmasid kumbki 1% tootmisest, viski osakaal oli veelgi väiksem. Valdav osa neist jookidest müüdi kohalikule turule. Eesti turule müüdi kõik Eestis toodetud konjak-brändi ja viski ning 87% toodetud džinnist (2005. a 9 kuul 84%).

Vaadeldaval perioodil tootis suurema osa **konjakist-brändist** (85%) AS Liviko ning ülejäänud kogused AS Remedia (11%) ja AS Onistar (4%). Kuigi AS Liviko **viskitoodangu** maht ei ole aastaga muutunud, suurenes tema osatähtsus selle joogi tootmises oluliselt (2006. a 9 kuul 90%; 2005. a 9 kuul 53%), seevastu AS Altia Eestis oli viskitootmine tugeval langustrendil, mis tõi kaasa ettevõtte osakaalu languse tootmises 46%-lt 2005. aasta 9 kuul kuni 10%-ni 2006. aasta 9 kuul. AS Liviko (osakaaluga 77%) oli esikohal ka **džinni** tootmises. AS Remedia suutis suurendada selle joogi tootmismahtu ning tõusis tootjate seas teisele positsioonile (osakaal 22%). Väikestes kogustes jätkas džinnitootmist ka AS Liiwi Heliis, kuid tema osakaal oli ligi 2% (aasta tagasi ligi 5%).

Muude kangete alkoholsete jookide (nt piirituspõhised segatud joogid) toodang vähenes 2006. aasta 9 kuuga 10% eelmise aasta 9 kuuga võrreldes. Suurimaks muude kangete alkoholsete jookide tootjaks oli endiselt AS Altia Eesti, hõlmates 78% nende jookide kogutoodangust. Oluliselt väiksemates kogustes tootsid muid kangeid alkoholseid jooke ka AS Remedia (osakaal 12%), AS Liiwi Heliis ja OÜ Offex Group, kelle osakaalud olid võrdsed (4%). AS Liviko suurendas mõnevõrra nende jookide tootmist, kuid tema osakaal püsis aastatagusel tasemel (2%).

Väliskaubandus

Kangete alkoholsete jookide ekspordikäive oli 2006. aasta 9 kuul 429,6 mln krooni ja impordikäive 347,7 mln krooni, seega oli nende jookide väliskaubakäibe saldo 82 mln krooni-ga positiivne, kusjuures aasta tagasi oli saldo negatiivne. Vaadeldaval perioodil oli kangete alkoholsete jookide ekspordikäive 13% suurem kui aasta tagasi, samal perioodil vähenes impordikäive ligi 20%. Selle põhjuseks oli keskmiste impordihindade 39%-line langus, kuna kangete alkoholsete jookide sisseveetud kogused suurenesid 30% aastatagusega võrreldes. Siin peab arvestama, et osaliselt võib tegemist olla ettevõtete poolt statistikaametile esitatud väliskaubandusandmete ebatäpsusega (nt ümberarvutused 100%-lisse alkoholi), mida võidakse hiljem parandada või täpsustada.

ESA andmetel suurenes vaadeldaval perioodil kangete alkoholsete jookide koguseline eksport ligi 3% 2005. aasta kolme kvartaliga võrreldes. Viin oli endiselt tähtsaimaks välis-turule müüdud kangeks alkoholseks joogiks, mida müüdi Eestist välja 635 tuh l (100%-lise alkoholina ehk arvestuslikult 1 588 l 40%-lise alkoholina). Väljamüüdud kogused olid 27% väiksemad eelmise aasta samal perioodil müüdust. Ekspordimahtude langus põhjustas viina osakaalu märgatava vähenemise kangete alkoholsete jookide koguselises ekspordis (2006.a 9 kuul 40%; 2005.a 9 kuul 57%), sealjuures vähenesid väljamüüdud viinakogused kõikidesse põhilistesse sihtriikidesse.

Tabel 4

Kangete alkoholsete jookide rahaline põhieksport ja -import ning ekspordi- ja impordihinnad 9 kuul 2004-2006 (100%-lise alkoholina)

	Hind, kr/l			Käive, mln kr			
	2004 9 kuud	2005 9 kuud	2006 9 kuud	2004 9 kuud	2005 9 kuud	2006 9 kuud	06 9 k/05 +/- %
Eksport	128.87	247.92	273.62	156,389	379,395	429,646	13,2
Import	104.43	136.30	83.28	260,485	436,642	347,682	-20,4

Allikas: ESA

Tabel 5

Kangete alkoholsete jookide toodang, põhieksporti ja -impordi kogused 9 kuul 2004-2006 (tuh liitrit, 100%-lise alkoholina)

	2004 9 kuud	2005 9 kuud	2006 9 kuud	06 9 k/05 9 k, %
Toodang*	4 890,6	4 370,0	4 290,2	-1,8
Eksport	1 213,6	1 530,3	1 570,2	2,6
Import	2 494,4	3 203,5	4 174,7	30,3

*hinnanguline absoluutalkoholis; ümberarvutustel keskmiseks kanguseks võetud 38%

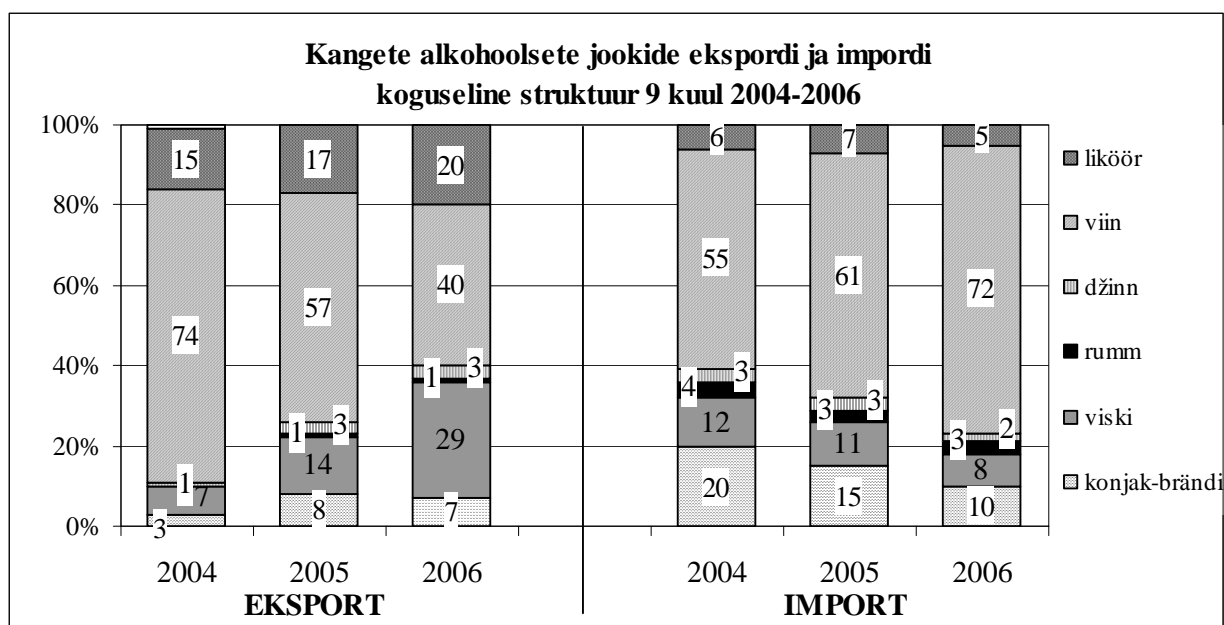
Allikas: ESA

Läti, kuhu müüdi 50% kogu eksporditud Eesti viinast, oli endiselt olulisimaks viinaekspordi sihtriigiks. Tähtsuset järgmisteks olid Venemaa ja Soome ning nende osakaalud ulatusid vastavalt 19%-ni ja 12%-ni. Teiste riikide osakaalud olid alla 10%.

Likööride ekspordimaht suurenes ametlikel andmetel aastaga 18% ning ulatus 313 tuh liitrini (2005.a 9 kuul 266 tuh l). Nende osakaal kangete alkoholsete jookide müügis välisurule suurenes 20%-ni (2005.a 9 kuul 17%; 2004.a 9 kuul 15%). Tähtsaimateks likööride sihtriikideks olid Venemaa ja Soome osakaaludega vastavalt 43% ja 32%, kusjuures Venemaale müüdnud kogused suurenesid oluliselt (+73%) ja Soome müüdnud kogused vähenesid (-15%). Likööride väljavedu Leetu suurenes 1/4 võrra, samas osatähtsus ekspordis püsis aastatagusel tasemel. Lätti müüdnud kogused olid 14% väiksemad kui aasta tagasi, mille tagajärjel vähenes ka nende osakaal likööride ekspordis (2006.a 9 kuul 10%; 2005.a 9 k kuul 14%). Kiireim kasv (2,6 korda) toimus Ukrainasse müüdnud likööride osas, mille tõttu Ukraina hõlmas väljaveetud liköörikogusest 4% (aasta tagasi 2%).

ESA andmetel kahekordistus **viski** eksport aastatagusega võrreldes ning selle joogi osatähtsus ekspordis oli märgatavalt suurem kui aasta tagasi (2006.a 9 kuul 29%; 2005.a 9 kuul 14%). **Konjakit-brändit** müüdi Eestist välja 9% vähem kui eelmise aasta 9 kuul, sealjuures selle joogi osakaal püsis eelmise aasta tasemel. Ka **džinni ja rummi** viidi välja vähem kui eelmise aasta samal perioodil, kuid ka nende jookide osakaalud ei ole aastaga muutunud.

Joonis 3

Tabel 6

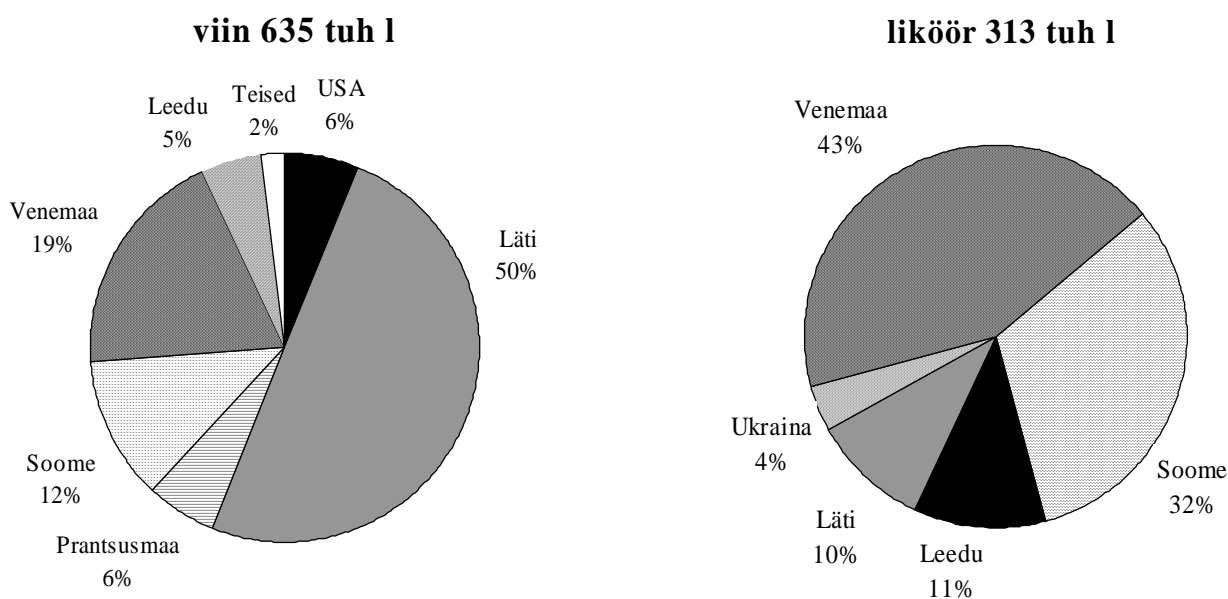
Kangete alkoholsete jookide koguseline põhieksport ja -import ning struktuur
9 kuul 2004-2006 (1000 liitrit, 100%-lise alkoholina)

	2004 9 kuul	2005 9 kuul	2006 9 kuul	Struktuur 2004 9 k, %	Struktuur 2005 9 k, %	Struktuur 2006 9 k, %
EKSPORT						
Kokku kanged alk.joogid kangusega alla 80%	1 214	1 530	1 570	100	100	100
sh konjak ja brändi	33,2	123,5	112,6	3	8	7
Viski	82,5	209,8	454,3	7	14	29
Rumm	3,5	14,4	12,4	0	1	1
Džinn	14,4	45,1	43,4	1	3	3
Viin	901,4	871,4	635,2	74	57	40
Liköör	178,7	266,1	312,9	15	17	20
IMPORT						
Kokku kanged alk.joogid kangusega alla 80%	3 161	3 705	4175	100	100	100
sh konjak ja brändi	508,1	488,7	414,9	20	15	10
Viski	291,0	350,5	332,9	12	11	8
Rumm	103,1	110,2	112,0	4	3	3
Džinn	82,3	89,4	79,1	3	3	2
Viin	1 363,1	1 944,8	3 034,8	55	61	72
Liköör	146,7	219,9	201,0	6	7	5

Allikas: ESA

Joonis 4

Viina ja likööri ekspordistruktuur riigiti 2006.a 9 kuul (% ekspordikogusest)

Venemaa oli 2006. aasta 9 kuul suurimaks kangete alkoholsete jookide välisturuks Eesti tootjate jaoks. Sinna müüdud kogused olid rohkem kui poole võrra suuremad kui aasta tagasi ning hõlmasid 48% kogu eksporditud kogustest. Olulisuselt järgmised olid Läti ja Soome, kuhu müüdi vastavalt 25% ja 15% kangetest alkoholsetest jookidest, kuid nendesse riiki-desse müüdud kogused vähenesid aastaga vastavalt 8% ja 16%.

Tabel 7

Kangete alkoholsete jookide koguseline eksport riigiti 2006. aasta 9 kuul

	1000 liitrit (100%-lise alkoholina)	Osakaal, %
Venemaa	754	48
Läti	391	25
Soome	241	15
Leedu	75	5
Prantsusmaa	39	2
Teised	70	5
Kokku	1 570	100

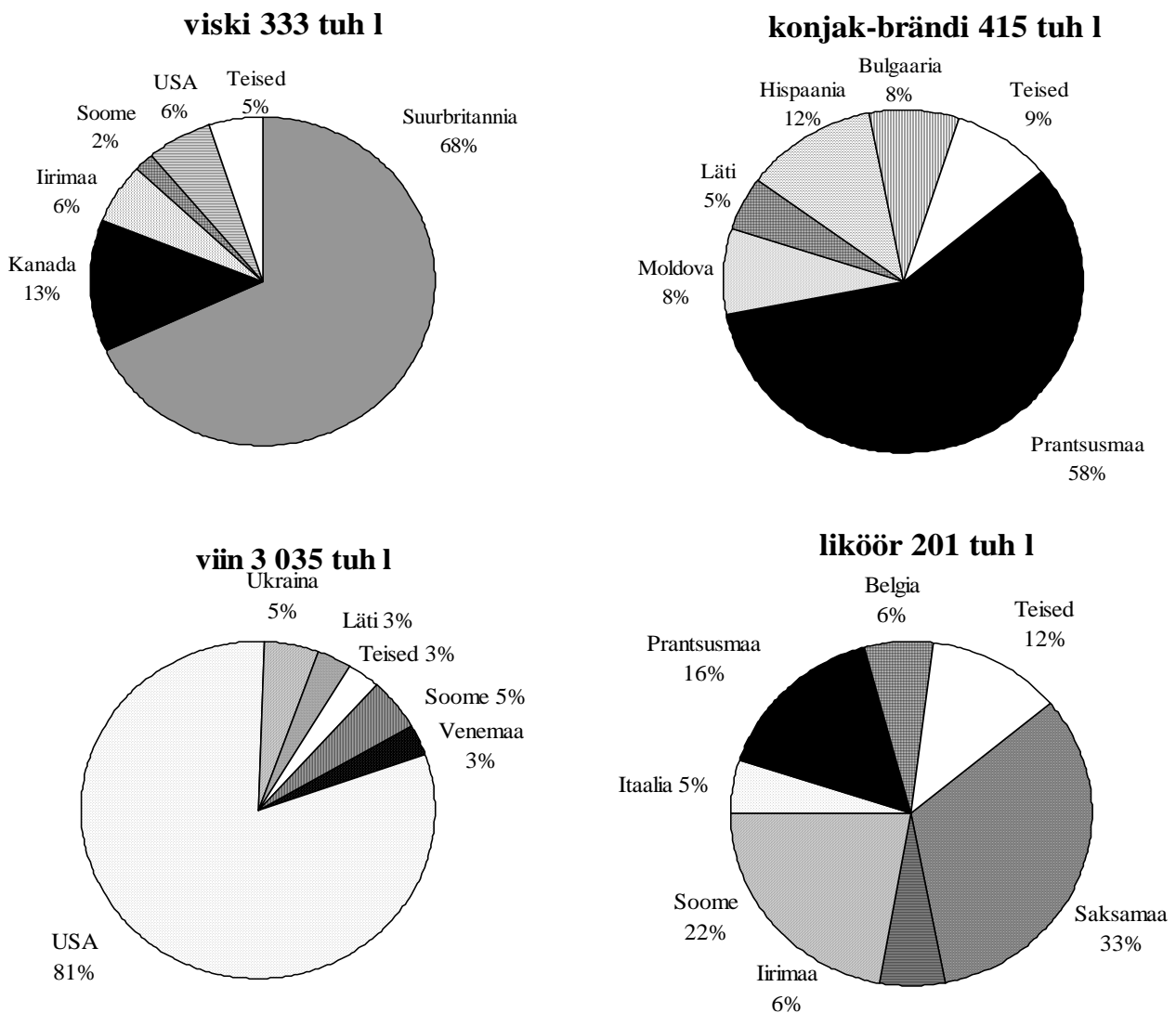
Allikas: ESA

Vaatluse all oleval perioodil jätkus kangete alkoholsete jookide impordikoguse kasv ning see suurenes 30%. 2006. aasta 9 kuuga veeti ESA andmetel Eestisse sisse 4,2 mln liitrit (100%-lise alkoholina) kangeid alkoholseid jooke (2005.a 9 kuul 3,2 mln l 100%-lise alkoholina). Vaatamata koguste kasvule, kangete alkoholsete jookide impordikäive vähenes 20% eelmise aasta sama perioodiga võrreldes. Sellise olukorra põhjuseks oli keskmiste impordihindade 39%-line langus. Üheks madalate hindade põhjuseks oli odava (9.20 kr/l) suurtes nõudes USA viina sisseostukoguste 73%-line kasv aastas, mis ulatus 2006. aasta 9 kuul 2,46 mln liitrini. Nagu eespool öeldud, võib siin lisaks sellele olla tegemist ka ettevõtete poolt esitatud väliskaubandusandmete või statistikaameti poolse ebatäpsusega.

Kangete alkoholsete jookide impordistruktuuris püsis esikohal **viin**, mille sisseveetud kogused moodustasid 72% kogu tootegrupi impordist (aasta tagasi 61%). Viina imporditi 9 kuuga kokku 3035 tuh liitrit (100%-lise alkoholina ehk arvestuslikult 7 587 l 40%-lise alkoholina). Sisseveetud viina kogused kasvasid teistest jookidest kiiremini (56%), mille põhjustas tööstuse tooraineks mõeldud väga kange viina jätkuv sissevedu.

2006. aasta kolme kvartali jooksul püsis viina impordis esikohal USA, kust toodi sisse 2 463 tuh liitrit viina (100%-lise alkoholina), mis moodustas 81% kogu viinainpordist ja millest valdav osa oli suurtes vaatides tööstuse tooraineks kasutatav viin. Ukraina ja Soome hõlmasid kumbki 5% sisseostetud viinast, sealjuures Ukrainast imporditud viina kogused suurenesid 58% 2005. aasta 9 kuuga võrreldes ja Soome kogused püsisid eelmise aasta tasemel. Venemaalt ja Lätist sisseveetud viina kogused suurenesid jõudsalt (vastavalt 58% ja 84%), kuid nende osakaalud olid väiksemad, moodustades võrdselt 3% impordikogustest.

Kangete alkoholsete jookide impordistruktuur riigiti
2006. aasta 9 kuul (% impordikogusest)

Konjaki-brändi impordikogused kahanesid vaadeldaval perioodil 15% eelmise aasta sama perioodiga võrreldes, mis vähendas nende jookide osatähtsust kangete alkoholsete jookide koguimpordis 10%-ni (2005. a 9 kuul 15%). Nagu varasematel aastatel, püsis ka 2006. aasta 9 kuul konjaki-brändi impordis esikohal Prantsusmaa, kust osteti 58% konjaki-brändi kogusest. Samas olid need kogused ligi 1/3 võrra mullusest väiksemad. Hispaaniast pärit konjakid-brändid moodustasid 12% tootegrupi impordist, kuid ka sealt sisseostetud kogused olid 2% väiksemad kui 2005. aasta 9 kuul. Nii Bulgaarias kui Moldovas toodetud konjakid-brändid moodustasid impordis 8%, kusjuures mõlemast riigist sisseveetud kogused suurenesid ja seda eriti Bulgaariast (2 korda). Ka Lätist imporditud kogused suurenesid (19%) ning Läti hõlmas konjaki-brändi koguimpordist 5%.

2005. aasta 9 kuuga võrreldes vähenesid **likööri** (-9%), **viski** (-5%) ja **džinni** (-12%) impordikogused, samas **rummi** sisseveokogused olid mõnevõrra (ligi 2%) suuremad. **Likööride**

impordis oli esinumbriks Saksamaa, kust sisseostetud kogused hõlmasid 1/3 selle joogi impordist. Liidrile järgnesid Soome ja Prantsusmaa ning nende riikide osakaalud ulatusid, vastavalt 22% ja 16%-ni, kusjuures viimasest sisseveetud kogused olid 44% väiksemad kui aasta tagasi. Suurbritanniast imporditi jätkuvalt suurem osa (68%) **viskist**, Kanadast osteti sisse 13% importviskist ning USA-st ja Iirimaalt võrdselt 6%.

Tabel 8

Kangete alkoholsete jookide koguseline import riigiti 2006. aasta 9 kuul

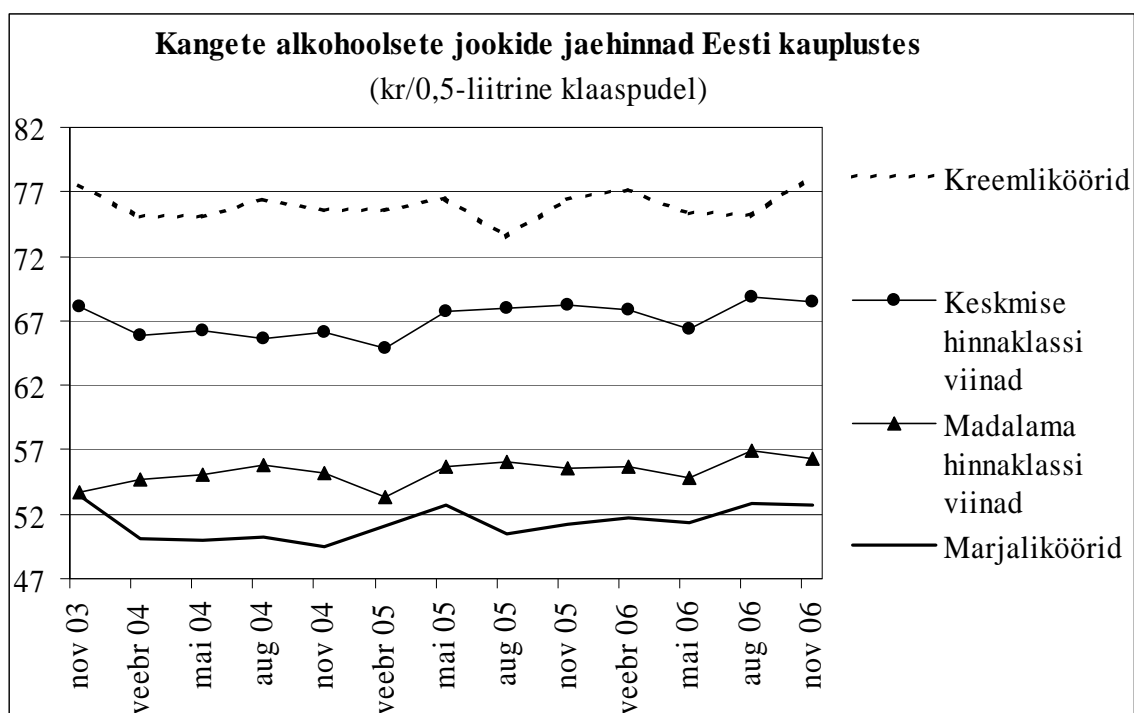
	1000 liitrit (100%-lise alkoholina)	Osakaal, %
USA	2 496	60
Suurbritannia	327	8
Prantsusmaa	276	7
Soome	192	5
Ukraina	146	3
Saksamaa	120	3
Läti	100	2
Teised	518	12
Kokku	4 175	100

Allikas: ESA

Kogu kangete alkoholsete jookide tootegrupi import 2006. aasta kolmes kvartalis pärines suurel määral USA-st, kelle osatähtsus nende jookide sisseveos on viimastel aastatel kiiresti kasvanud (põhjuseks viina impordi suurenemine). Sealt osteti sisse 60% selle tootegrupi koguimpordist. Osatähtsuselt järgmisteks impordiriikideks olid Suurbritannia ja Prantsusmaa ning nende riikide osakaalud olid ligilähedased, vastavalt 8% ja 7%. Soome hõlmas jätkuvalt 5% Eestisse sissetoodud kangete alkoholsete jookide kogustest. Ukraina ja Saksamaa osakaalud olid võrdsed (3%), kusjuures Ukraina sisseveomaht suurenes oluliselt (+58%) ja Saksamaa kogused püsisid enam-vähem aastatagusel tasemel. Suurenesid ka Lätist sissetoodud kangete alkoholsete jookide kogused (+52%), hõlmates 2% selle tootegrupi sisseveokogustest.

Hinnad

2006. aasta augustis EKI poolt läbiviidud kohalike alkoholitoodete hinnavaatlus suuremate linnade kauplustes näitas, et Eestis tervikuna kallinesid kõik **viinad** nii 2005. aasta augustikuu kui ka hilisemate vaatlustega võrreldes, kuid hinnatõus oli tunduvalt väiksem kui tarbijahinnaindeksi kasv. Aastaga kallinesid kodumaised viinad kauplustes keskmiselt 2%. Tallinnas kodumaiste viinade hinnad aastatagusega võrreldes oluliselt ei muutunud.

Marjalikööride Eesti keskmine hind oli 2006. aasta augustis kõrgem, kui aasta tagasi (+4,8%), Tallinnas oli hinnatõus väiksem (+1,7%). Suuremate likööri tootjate toodete jaehinna trendid olid erinevad – AS Remeedia hinnad püsisid aastatagusel tasemel, AS Liviko marjaliköörid kallinesid aastaga 5,4%. Samas olid AS Remeedia marjaliköörid kogu Eestis keskmiselt 14% ja Tallinnas keskmiselt 15% kallimad AS Liviko toodetest. AS Remeedia marjaliköörid odavnesid Tallinnas aastaga 1,7%, AS Liviko tooted kallinesid pealinnas samal perioodil 3,4%.

Kangete likööride Eesti keskmised hinnad on viimase aasta jooksul kõikunud, kuid 2006. aasta augustikuu vaatluse ajal olid nad enam-vähem samal tasemel 2005. aasta augusti hindadega. Tallinnas olid kangete likööride keskmised hinnad ligi 2% madalamad kui aasta tagasi.

Kreemlikööride Eesti keskmised hinnad olid augustis samad mis mais, kuid 2,3% kõrgemad kui 2005. aasta augustis. Tallinnas nende hinnad langesid nii maikuu kui aastataguse vaatlusega võrreldes (vastavalt 1,7% ja 1,6%).

Džinni hinnad olid 2006. aastal ebastabiilsed ning Eesti keskmine hind oli III kvartalis mõnevõrra kõrgem nii eelmise kvartali kui ka aastatagusega võrreldes. Tallinnas oli džinn augustis kallim kui mais, kuid odavam kui aasta tagasi.

Tabel 9

Eesti kangete alkoholsete jookide keskmised jaehinnad kauplustes
(0,5-liitrise klaaspudeli hind kroonides koos käibemaksuga)

	Aug. 2005	Veebr. 2006	Mai 2006	Aug. 2006	Muutus aug 06/ aug 05, %	Nov. 2006
Eestis keskmiselt						
Viinad (maitsestatamata)						
Madalam hinnaklass	56.09	55.65	54.76	56.94	1,5	56.33
Keskmine hinnaklass	67.98	67.82	66.37	68.80	1,2	68.50
Kõrgem hinnaklass ¹	142.78	145.15	145.30	147.82	3,5	149.63
Liköörid						
Marjaliköörid	50.46	51.77	51.32	52.89	4,8	52.76
Kanged liköörid	93.11	92.47	90.21	93.95	0,9	97.21
Kreemliköörid	73.50	77.17	75.25	75.18	2,3	78.25
Džinnid	71.20	73.01	71.03	72.36	1,6	74.49
Tallinnas keskmiselt						
Viinad (maitsestatamata)						
Madalam hinnaklass	56.74	55.92	53.45	57.10	0,6	52.00
Keskmine hinnaklass	70.16	68,73	67.54	69.19	-1,4	70.11
Kõrgem hinnaklass ¹	145.97	145.97	151.00	145.97	0,0	149.60
Liköörid						
Marjaliköörid	51.18	51.33	51.68	52,05	1,7	51.26
Kanged liköörid	92.63	92.63	89,45	90,95	-1,8	96.10
Kreemliköörid	75.40	78.13	75.45	74,18	-1,6	78.12
Džinnid	74.48	73.23	72.63	73.15	-1,8	74.76

¹ 0,7-liitrine klaaspudel

Allikas: EKI

EKI poolt 2006. aasta septembris 11-s Euroopa Liidu pealinnas läbiviidud rahvusvahelise hinnavaatluse kohaselt olid Tallinna supermarketites populaarsemate kohalike **viinabrändide** hinnad madalamad kui 2005. aasta septembrikuu vaatluse ajal, kuid enam-vähem samad mis 2006. aasta teiste vaatluste ajal. Tallinnas oli kohaliku viina hind oluliselt kõrgem kui Riias (58%) ning mõõdukalt ületas see ka Vilniuse, Varssavi, Praha ja Berliini hinnataset (vastavalt 11%, 14%, 14% ja 16%). Helsingis ja Amsterdams olid viina hinnad endiselt stabiilsed ja oluliselt kõrgemad kui Tallinnas. Stockholmi Systembolageti kauplustes viin kallines aastaga 2,4% ning ka seal oli hind kõrgem kui Tallinnas eelkõige kõrgemate aktsiisimaksude tõttu.

Viina hinnad Euroopa pealinnade supermarketites 2005–2006
(kuu esimese nädala seisud, kr)

Pealinn	Viin 38-40%, 0,7-0,75 l klaaspudel			
	sept. 2005	märts 2006	juuni 2006	sept. 2006
Tallinn	92.03	86.97	86.95	87.70
Riia	54.54	55.44	56.77	55.44
Vilnius	80.62	83.83	79.17	79.20
Varssavi	107.77	99.11	88.18	101.89
Praha	81.81	100.22	96.71	102.12
Helsingi	232.51	232.51	232.51	232.51
Amsterdam	-	242.52	242.52	242.52
Stockholm	317.98	317.90	324.77	325.48
Berliin	71.53	71.53	73.90	75.73

Allikas: EKI

3. ÕLU

Tootmine

ESA andmetel toodeti 2006. aasta 9 kuul Eestis **õlut** 109 mln liitrit. Õlletoodang suurenes aastaga 4,15 mln liitri võrra ehk 4,0%, mille põhjuseks oli suurem siseturu nõudlus. Tõusutrendil oli vaid lahja õlle tootmine (+17%), kange õlle toodang oli 6% väiksem kui 2005. aasta 9 kuul. See asjaolu muutis mõningal määral ka õlle tootmise struktuuri aastatagusega võrreldes - lahja õlle (alk. sisaldus alla 6%) osakaal suurenes 77%-ni kogutoodangust (2005.a 9 kuul 73%) ning kange õlu (alk. sisaldus üle 6%) moodustas 23% kogutoodangust (2005.a 9 kuul 27%). Vaadeldaval perioodil kasvas Eesti õlle müük kohalikule turule 9%, mille põhjuseks oli lahjade õllede suurem müük (+12%), samal ajal kangete õllede müük vähenes (-4%). Soe suvi tõi kaasa suurema õllenõudluse. 2006. aasta kolme kvartaliga vähenes õlle eksport 13% mullusega võrreldes. Nii nagu aasta tagasi realiseeriti ka tänavu ligi 3/4 kodumaisest õlletoodangust Eesti turul.

AS Saku Õlletehas ja AS A. le Coq olid jätkuvalt õlle suurimateks tootjateks Eestis ning nende summeeritud turuosakaal suurenes aastatagusega võrreldes, ulatudes 71%-ni õlle kogutootmisest (2005.a 9 kuul 63%). AS Saku Õlletehas püsis õlleturul liidrikohal, hõlmates 51% kogu Eesti õlletoodangust (2005.a 9 kuul 48%). Ka AS A. le Coq suurendas oma osatähtsust õlletoodangus - 37%-lt 2005. aasta 9 kuul kuni 39%-ni analüüsitaval perioodil. 2006. aasta kolmes kvartalis oli kahe suurema õlletootja tootmismahu kasvutempo enam-vähem võrdne.

Väliskaubandus

Õlut eksporditi 2006. aasta III kvartaliga 96 mln krooni eest, samal ajal imporditi 92 mln krooni eest. Seega oli õlle väliskaubandusbilanss endiselt positiivne, kuid saldo oli väiksem kui aasta tagasi (2005.a 9 kuul 14 mln kr; 2006.a 9 kuul 4 mln kr). Alkohoolsete jookide ekspordikäibes langes õlu olulisuselt kolmandale kohale, hõlmates 14% kogukäibest (2005.a 9 kuul 17%). Vaadeldaval perioodil vähenes õlle ekspordikäive 9% eelmise aasta 9 kuuga võrreldes, mille põhjuseks olid 13% väiksemad ekspordikogused.

Tabel 11

Õlle rahaline põhieksport ja -import ning
ekspordi- ja impordihinnad 9 kuul 2004-2006

	Hind, kr/l			Käive, mln kr			
	2004 9 kuud	2005 9 kuud	2006 9 kuud	2004 9 kuud	2005 9 kuud	2006 9 kuud	06 /05 +/- %
Ekspord	4.36	5.57	5.85	91,445	105,125	96,129	-8,6
Import	9.09	8.24	8.20	223,575	91,487	91,995	0,6

Allikas: ESA

Tabel 12

Õlletoodang, põhieksporti ja -impordi kogused
9 kuul 2004-2006 (tuh liitrit)

	2004 9 kuud	2005 9 kuud	2006 9 kuud	06 9 k/05 9 k, %
Toodang	83 290	104 820	108 970	3,95
Ekspord	20 990	18 885	16 442	-12,9
Import	24 592	11 105	11 223	1,1

Allikas: ESA

Läti ja Leedu olid endiselt suurimateks Eesti õlle eksporditurgudeks ning sinna müüdüd kogused moodustasid rohkem kui 81% õlleekspordist. Soome püsis osatähtsusest kolmandal positsioonil Eesti õlle sihtriikide hulgas ning sinna väljamüüdüd kogused hõlmasid endiselt 16% õlle ekspordimahust. Läti viidud kogused olid 30% väiksemad kui aasta tagasi, samas Leetu väljaviidud kogused suurenesid ligi 10%. Vähenesid ka Soome eksporditud õllemahud (-12%). Seevastu Taani eksporditud õlle kogused olid 4,5 korda aastatagusest suuremad - kui eelmisel aastal müüdi sinna 62 tuh liitrit õlut, siis 2006. aasta kolme kvartaliga 278 tuh liitrit, mis moodustas 2% kogu õlleekspordist.

Tabel 13

Õlle koguseline eksport riigiti 2006. aasta 9 kuul

	1000 liitrit	Osakaal, %
Läti	6 760	41
Leedu	6 527	40
Soome	2 602	16
Taani	278	2
Teised	275	1
Kokku	9 669	100

Allikas: ESA

Õlle impordikäive püsis 2005. aasta 9 kuu tasemel, samaks jäi ka selle joogi osatähtsus (9%) kogu alkoholi impordikäibe struktuuris. Impordikogused suurenesid vaid 1%. Soome oli endiselt tähtsaimaks importõlle päritoluriigiks ning hõlmas 41% kogu Eestisse sisseveetud õllest, samas sealt ostetud kogused vähenesid vaadeldaval perioodil ligi 3%. Teisel kohal õlle impordis püsis Läti, kust sisseveetud kogused suurenesid 15%. Venemaa, kelle osatähtsus õlleimpordis ulatus 10%-ni, oli olulisuselt kolmandaks impordi päritolumaaks. Hollandist sisseveetud õlle kogused suurenesid neli korda ning nende osatähtsus ulatus 6%-ni õlle impordimahust. Ukrainast ja Saksamaalt sisseostetud kogused moodustasid võrdset 5% ning Tšehhist 4% õlle koguimpordist.

Tabel 14

Õlle koguseline import riigiti 2006. aasta 9 kuul

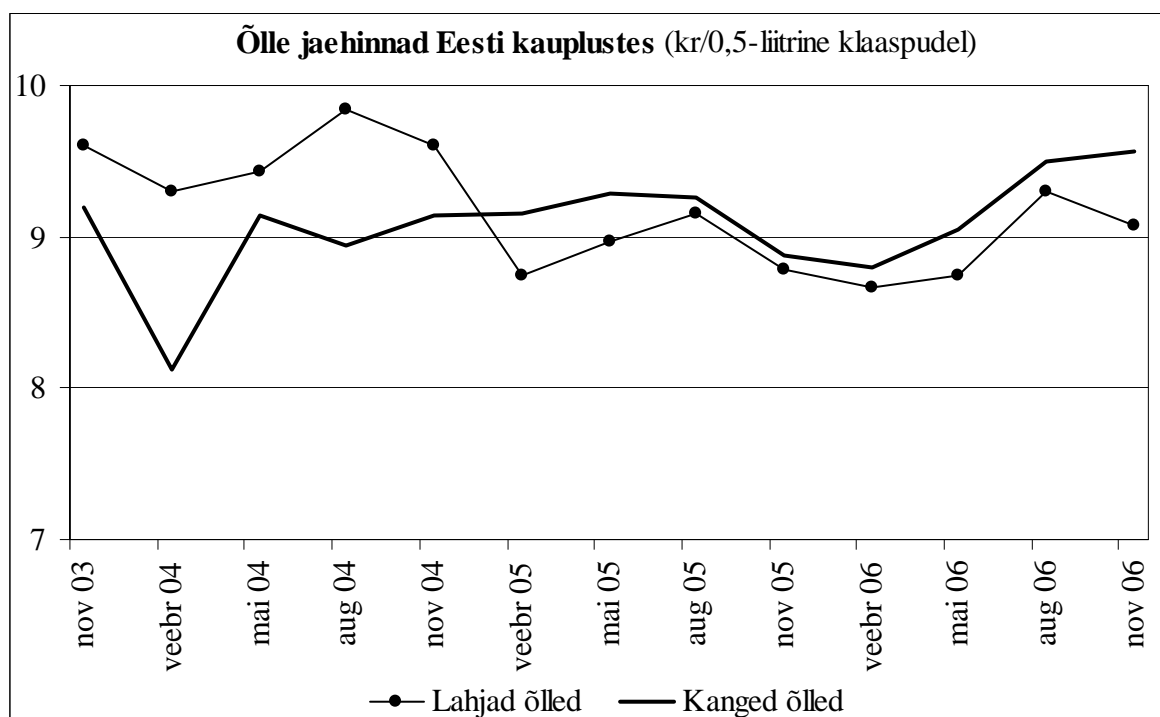
	1000 liitrit	Osakaal, %
Soome	4 580	41
Läti	1 841	16
Venemaa	1 153	10
Holland	704	6
Ukraina	510	5
Saksamaa	493	5
Tšehhi	489	4
Teised	1 453	13
Kokku	6 915	100

Allikas: ESA

Hinnad

2006. aasta III kvartalis olid Eesti keskmised nii lahja kui kange õlle hinnad kõrgemad kui aasta tagasi. Samal ajal kallinesid Tallinnas vaid kanged õlled (+5%) ning lahjad õlled odavnesid eelmise aasta augustikuuga võrreldes. 2006. aasta teise kvartaliga võrreldes olid keskmised õlle hinnad kõrgemad nii Eestis tervikuna kui Tallinnas, kusjuures pealinna kauplustes oli õlle hinnatõus suurem.

Joonis 7

Tabel 15

Eesti õlle keskmised jaehinnad kauplustes
(0,5-liitrise klaaspudeli hind kroonides koos taara hinna ja käibemaksuga)

	Aug 2005	Veebr 2006	Mai 2006	Aug 2006	Muutus aug 06/ aug 05, %	Nov 2006
Eestis keskmiselt						
Lahja õlu <6%	9.16	8.67	8.75	9.30	1,6	9.08
Kange õlu >6%	9.26	8.80	9.05	9.50	2,6	9.57
Tallinnas keskmiselt						
Lahja õlu <6%	9.58	8.48	8.66	9.32	-2,6	9.05
Kange õlu >6%	9.10	8.41	8.80	9.57	5,1	9.30

Allikas: EKI

EKI rahvusvahelised hinnavaatlused näitasid, et populaarsemate kohalike õllede keskmine hind Tallinna supermarketites oli käesoleva aasta septembris endiselt kõrgem kui teistes Balti riikides, Prahas ja Varssavis. Kuna Amsterdamis hinnad langesid 1/5 võrra 2006. aasta eelmiste vaatlustega võrreldes, olid ka need Tallinna hindadest madalamad. Teistes vaatluse all olevates pealinnades olid õlled Tallinnas müüdavast kallimad. Erinevate maksude tõttu oli Tallinnaga võrreldes jätkuvalt suurim vahe õlle hinnas Helsingis, kus hinnad ületasid Tallinna taset 2,5 korda. Populaarsemate õllebrändide hinnad Tallinna supermarketites olid septembris kõrgemad kui aasta tagasi ja juunis, vastavalt 16% ja 11%. Berliinis kallines õlu aastaga 15%, mõõdukalt tõusid õlle hinnad ka Stockholmis (+2%) ja Helsingis (+3%). Prahas ja Varssavis õlu aga aastaga odavnes vastavalt 6% ja 3,5%.

Tabel 16

Õlle hinnad Euroopa pealinnade supermarketites 2005-2006
(kuu esimese nädala seisud, kr)

Pealinn	Õlu hele, 4,3-4,7%, 0,5 l koos taara hinnaga			
	sept 2005	märts 2006	juuni 2006	sept 2006
Tallinn	9.05	9.66	9.47	10.50
Riia	6.90	7.35	7.35	7.35
Vilnius	7.21	7.66	7.70	8.56
Varssavi	8.97	9.33	8.98	8.66
Praha	6.83	7.55	6.90	6.41
Helsingi	25.97	24.51	26.86	26.81
Amsterdam	-	12.20	11.89	9.39
Stockholm	14.81	14.74	14.89	15.09
Berliin	9.39	10.33	10.48	10.80

Allikas: EKI

4. LAHJAD ALKOHOOLSED JOOGID

Tootmine

Lahjade alkoholsete jookide gruppi on koondatud lahjad segatud piiritusjoogid (long drink jms) ja kääritatud joogid (sh siidrid, puuvilja- ja marjaveinid).

EKI hinnangul (ESA + EKI kogutud info) toodeti Eestis 2006. aasta 9 kuuga kokku 33 mln liitrit lahjasid alkoholseid jooke. Nende toodang suurenes aastaga ligi 1/4 võrra (2005.a 9 kuul 26,4 mln l), teistest jookidest kiiremini suurenes siidri tootmismahd (+68%), mille tulemusel kasvas kääritatud jookide tootmine kiiremini lahjade segatud piiritusjookidega võrreldes. Puuvilja- ja marjaveinide erinevus ESA ja EKI tootmise andmetes on seletatavad sellega, et ESA valimist on osa ettevõtteid (väiksema töötajate arvuga) väljas.

Tabel 17

Lahjade alkoholsete jookide toodang 2004-2006 (mln liitrit)

	2004 9 kuul	2005 9 kuul	2006 9 kuul	06 9 k/05 9 k, %
Kokku lahjad alkoh. joogid*	16,09	26,37	32,67	23,9
sh lahjad segatud piiritusjoogid	7,11	11,62	13,51	16,3
kääritatud joogid	8,98	14,75	19,16	30,0
sh siider	4,59	7,39	12,38	67,7
puuvilja- ja marjaveinid (ESA)	2,59	3,32	2,35	-29,2
(EKI)	4,39	7,36	6,78	-7,9

* arvestatud on EKI hinnanguid

Allikas: ESA, EKI

ESA andmetel toodeti Eestis 2006. aasta 9 kuuga 13,5 mln liitrit **lahjasid segatud piiritusjooke** ning toodangu maht kasvas 16,3% eelmise aasta sama perioodiga võrreldes. Selle põhjuseks oli suurem nõudlus Eesti turul, kuhu nende jookide müük kasvas rohkem kui 1/3 võrra. Kodumaiste lahjade segatud piiritusjookide müük välisurule vähenes aastaga 24%. Eestis toodetud lahjadest segatud piiritusjookidest müüdi 83% siseturule ning seda oli 12%-punkti rohkem aastatagusega võrreldes.

2006. aasta 9 kuul oli lahjade segatud piiritusjookide tootjate pingerida sama mis eelmistel aastatel. AS A. le Coq oli tootmises esikohal, hõlmates 58% nende jookide kogutoodangust, mis oli 8%-punkti väiksem kui eelneva aasta samal perioodil. AS Saku Õlletehas püsis lahjade segatud piiritusjookide tootmises teisel kohal ning temale kuulus 37% antud jookide kogutoodangust (2005.a 9 kuul 30%), sealjuures ettevõtte toodangu kasvutempo oli turuliidri omast kiirem. Juhtivatest ettevõtetest oluliselt kiiremini suurendas lahjade segatud piiritusjookide tootmist AS Viru Joogid, kuid tema osatähtsus nende jookide kogutootmises ei ole oluliselt muutunud, ulatudes 2%-ni (aasta tagasi 1%). 2006. aastal alustas antud jookide tootmist ka AS Liiwi Heliis, kuid tema osakaal kogutoodangus oli pea märkamatu.

Siidreid toodeti Eestis 2006. aasta 9 kuuga 12,4 mln liitrit, mida oli 68% rohkem kui eelmisel aastal. Jätkuvalt kasvas siidritoodang oluliselt kiiremini kui teiste alkoholsete jookide tootmine. Kiiret kasvu põhjustas eelkõige välisurule suurem nõudlus, mille tulemusel kasvasid siidri ekspordikogused 64%. Müük kohalikule turule suurenes märksa aeglasemas tempos (+14%). Vaatlusperioodil müüdi Eesti siidritoodangust 41% kohalikul turul (2005.a 9 kuul 61%).

AS A. le Coq, osakaaluga 42% (2005.a 9 kuul 46%), püsis Eesti siidritootjate seas esikohal ning tema toodangu maht 2006. aasta 9 kuuga suurenes märgatavalt. Siidritootjatest teisel kohal püsis AS Saku Õlletehas, ka selle ettevõtte toodangu maht suurenes oluliselt ning osatähtsus siidri kogutootmises ulatus 2006. aasta kolme kvartaliga 31%-ni, olles küll 4%-punkti väiksem kui eelmise aasta samal perioodil. Ka teiste tootjate siidrimahud oli aastatagusest suuremad, kusjuures edukam oli AS Viru Joogid, kelle toodangu maht suurenes

rohkem kui 7 korda eelmise aasta sama perioodiga võrreldes ning ettevõtte hõlmas 5% siidrite kogutoodangust (2005. aasta 9 kuul 1%).

EKI hinnangul (ESA andmed + EKI kogutud info) toodeti 2006. aasta kolme kvartaliga Eestis **puuvilja- ja marjaveine** kokku 6,8 miljonit liitrit, mida oli 8% vähem kui möödunud aasta samal perioodil (2005.a 9 kuul 7,4 mln l). Nagu varemgi toodeti Eestis nii naturaalseid kui kangendatud marjaveine ning nende tootmise proportsioonid ei ole aastaga muutunud. Mõlemal aastal oli peaaegu kogu Eestis toodetud vein kääritamismeetodil saadud naturaalne vein (99%) ja vaid 1% toodangust moodustasid kangendatud veinid. Vaadeldaval perioodil (eelneva aasta 9 kuuga võrreldes) vähenes nii naturaalse kui ka kangendatud veinide tootmine, vastavalt 7,8% ja 13%.

Põhiliseks naturaalse veini tootjaks oli AS Linda Nektar (osakaal 65%), kellele järgnes AS Põltsamaa Felix, kuid oluliselt väiksema osakaaluga (17%).

Suurimaks kangendatud veinide tootjaks, osakaaluga 50%, oli AS Võhu Vein, kes oli ainsaks ettevõtteks, kellel nende veinide tootmine suurenes. Tähtsuselt teiseks kangendatud veinide tootjaks (osakaaluga 40%) oli AS Valtu Vein.

Eestis toodetakse jätkuvalt nii lauaveine kui ka siidritootmises toorainena kasutatavaid naturaalseid veine. Kuigi siidritoodang Eestis suurenes oluliselt, siidri tooraineks kasutatavate veinide tootmine vähenes 2006. aasta 9 kuuga 1%. Seega suurenes importtooraine kasutus siidri tootmisel. Aasta tagasi siidri tooraineks kasutatavate veinide tootmine kahekordistus. Siidri tooraineks mineva veini osakaal kogu veinitootmises oli 2006. aasta 9 kuul suurem kui aasta tagasi (2006.a 9 kuul 91%; 2005.a 9 kuul 84%). Nagu eelmistel perioodidel, oli suurimaks siidri toorainena kasutatavate veinide tootjaks Eestis AS Linda Nektar, kellele järgnes AS Põltsamaa Felix.

Väliskaubandus

Lahjade alkoholsete jookide ekspordikäive ulatus 2006. aasta 9 kuuga 103 mln kroonini ja impordikäive 191 mln kroonini. Seega väliskaubakäibe saldo oli endiselt negatiivne. Eelmise aasta sama perioodiga võrreldes suurenes lahjade alkoholsete jookide ekspordikäive rohkem kui 1/3 võrra ja seda nii kõrgemate ekspordihindade kui ka suuremate ekspordikoguste arvel. Peaaegu pool (49%) antud tootegrupi ekspordikäibest saadi siidri, 35% segatud piiritusjookide ja 16% muude lahjade alkoholsete jookide ekspordist.

Lahjade segatud piiritusjookide rahaline eksport oli 2006. aasta 9 kuul 36 mln krooni, suurenedes aastaga ligi 9%. Ekspordikäibe kasvu põhjustasid 43% kõrgemad ekspordihinnad, kusjuures ekspordikogused olid samal perioodil ligi 1/5 võrra väiksemad kui aasta tagasi. Valdav osa Eestist väljaveetud segatud piiritusjookidest müüdi Läti ja Leetu ning nende riikide osakaalud ulatusid vastavalt 45% ja 37%-ni. Teiste riikide osakaalud olid oluliselt väiksemad (alla 10%) - Venemaale eksporditi 8% ja Soome 6% Eestist väljaviidud segatud piiritusjookidest.

Tabel 18

Lahjade alkoholsete jookide rahaline põhieksport ja -import ning
ekspordi- ja impordihinnad 9 kuul 2004-2006

	Hind, kr/l			Käive, mln kr			
	2004 9 kuul	2005 9 kuul	2006 9 kuul	2004 9 kuul	2005 9 kuul	2006 9 kuul	06/05 +/- %
Eksport							
Kokku	5.68	6.35	7.08	24,922	76,863	103,327	34,4
sh segatud piiritusjoogid	4.86	6.14	8.75	13,006	33,268	36,130	8,6
kääritatud joogid	7.00	6.50	6.40	11,916	43,595	67,197	54,1
sh siider	6.63	7.06	7.49	9,397	29,181	50,729	73,8
Import							
Kokku	11.26	15.00	15.88	154,767	174,976	191,464	9,4
sh segatud piiritusjoogid	9.70	18.53	19.61	64,667	92,999	110,234	18,5
kääritatud joogid	12.70	12.30	12.60	90,100	81,977	81,230	-0,9
sh siider	14.34	12.59	11.85	38,136	36,678	33,917	-7,5

Allikas: ESA

Tabel 19

Lahjade alkoholsete jookide põhieksporti- ja -impordikogused
9 kuul 2004-2006 (tuh liitrit)

	2004 9 kuul	2005 9 kuul	2006 9 kuul	06/05 %
Eksport				
Kokku lahjad alkohoolsed joogid	4 385	12 100	14 597	20,6
sh segatud piiritusjoogid	2 677	5 422	4 128	-23,9
kääritatud joogid	1 708	6 678	10 469	56,8
sh siider	1 418	4 131	6 769	63,9
Import				
Kokku lahjad alkohoolsed joogid	13 743	11 664	12 054	3,3
sh segatud piiritusjoogid	6 665	5 019	5 622	12,0
kääritatud joogid	7 078	6 645	6 432	-3,2
sh siider	2 659	2 914	2 861	-1,8

Allikas: ESA

Kääritatud jookide ekspordikäive suurenes rohkem kui poole võrra, kasvades 2006. aasta 9 kuuga 67 mln kroonini, millest suurema osa (75%) moodustas siidri väljamüügikäive. Eelmise aasta 9 kuuga võrreldes kasvas rohkem kui poole võrra ka kääritatud jookide ekspordikogused. Ka siin oli siider esikohal, moodustades väljamüüdnud kogustes 65%.

2006. aasta kolme kvartaliga müüdi valdav osa (97%) eksporditud kääritatud jookidest teistesse Balti riikidesse. Leetu eksporditud kogused olid 46% suuremad kui aasta tagasi ning need hõlmasid 83% antud tootegrupi ekspordist. Lätti väljaveetud kogused suurenesid neli

korda, moodustades kääritatud jookide ekspordimahust 14% (2005.a 9 kuul 5%). Soome müü-
dud kogused vähenesid rohkem kui 1/3 võrra, mille tagajärjel vähenes ka Soome osatähtsus
kääritatud jookide ekspordis 6%-lt 2005. aasta 9 kuul kuni 2%-ni vaadeldaval perioodil.

Tabel 20

Lahjade segatud piiritusjookide koguseline eksport riigiti 2006. aasta 9 kuul

	1000 liitrit	Osakaal, %
Leedu	1 854	45
Läti	1 540	37
Venemaa	336	8
Soome	260	6
Teised	138	4
Kokku	4 128	100

Allikas: ESA

Tabel 21

Kääritatud jookide koguseline eksport riigiti 2006. aasta 9 kuul

	1000 liitrit	Osakaal, %
Leedu	8 625	83
Läti	1 496	14
Soome	252	2
Teised	96	1
Kokku	10 469	100

Allikas: ESA

Lahjade alkoholsete jookide impordikäive suurenes 2006. aasta 9 kuul üle 9%. Seda mõjuta-
sid nii kõrgemad keskmised impordihinnad (+6%) kui ka suuremad impordikogused (+3%).
Kokku imporditi 2006. aasta kolme kvartaliga Eestisse 12,0 mln liitrit lahjasid alkoholseid
jooke, millest 47% moodustasid segatud piiritusjoogid ja 53% kääritatud joogid (24% siidrid).

Lahjasid segatud piiritusjooke imporditi Eestisse jooksva aasta 9 kuuga 5,6 mln liitrit 110
mln krooni eest. Seega ulatus nende jookide rahalise impordi kasv aastaga 19%-ni ja seda
tänu nii kõrgematele keskmistele hindadele (+6%) kui ka suurematele sisseveetud kogustele
(+12%).

Suurema osa sisseveetud segatud piiritusjookide päritoluriikideks olid Läti ja Soome. Seal-
juures hõlmasid kaks juhtivat riiki 54% nende jookide koguimpordist. Teiste riikide
osakaalud olid oluliselt väiksemad - Saksamaalt sisseveetud kogused moodustasid 7% antud
jookide impordist, Suurbritannia, Ukraina ja Mehhiko osakaalud olid võrdselt 5%, peaaegu
sama suur oli ka Itaalia osatähtsus (4%).

Kääritatud jooke imporditi Eestisse vaadeldaval perioodil 6,4 mln liitrit 81 mln krooni eest.
Sealhulgas oli siidreid 2,9 mln liitrit (käive 34 mln kr). Kääritatud jookide impordikäive ei ole

aastaga oluliselt muutunud, vähenedes vaid 0,9%, samas sisseveetud kogused olid 3% väiksemad aastatagusega võrreldes. Sellise olukorra põhjuseks oli siidri nii koguselise kui rahalise impordi vähenemine (vastavalt 2% ja 7,5%). Suurem osa (64%) kääritatud jookide impordist pärines endiselt Soomest ja 10% Leedust. Teiste riikide osakaalud moodustasid nende jookide impordis vähem kui 10%.

Tabel 22

Lahjade segatud piiritusjookide koguseline import riigiti 2006. aasta 9 kuul

	1000 liitrit	Osakaal, %
Läti	1 678	30
Soome	1 361	24
Saksamaa	381	7
Suurbritannia	293	5
Ukraina	265	5
Mehhiko	261	5
Itaalia	243	4
Teised	1 138	20
Kokku	5 622	100

Allikas: ESA

Tabel 23

Kääritatud jookide koguseline import riigiti 2006. aasta 9 kuul

	1000 liitrit	Osakaal, %
Soome	4 121	64
Leedu	652	10
Saksamaa	430	7
Rootsi	400	6
Suurbritannia	267	4
Belgia	222	4
Teised	340	5
Kokku	6 432	100

Allikas: ESA

Hinnad

Siidri jaehindades ei ole aasta jooksul suuri muutusi toimunud. Eestis tervikuna oli 2006. aasta augustis 1,5-liitrisel plastpudelil siidri keskmine hind 2% kõrgem kui 2005. aasta augustis. Tallinna kauplustes oli siidri hind enam-vähem sama mis aasta tagasi, tõustes vaid 0,6%. Siidri keskmine jaehind oli Tallinnas 3% madalam kui Eesti keskmine hind.

Marjaveinide hinnad olid augustikuu vaatluse ajal kõrgemad kui aasta tagasi, kuid enam-vähem samad mis mais. Tallinnas tõusid marjaveinide keskmised hinnad aastaga kiiremini kui Eestis tervikuna, hinnatõus oli vastavalt 3,2% ja 1,8%. II kvartali vaatlusega võrreldes kallinesid kodumaised marjaveinid nii Eestis tervikuna kui Tallinnas vaid 0,6%.

Siidri ja marjaveinide keskmised jaehinnad kauplustes (kr)

	Aug 2005	Veebr 2006	Mai 2006	Aug 2006	Muutus aug 06/ aug 05, %	Nov 2006
Siider*						
Eestis keskmiselt	29.49	30.56	30.01	30.07	2,0	29.50
Tallinnas keskmiselt	29.00	30.10	30.00	29.17	0,6	28.67
Marjaveinid**						
Eestis keskmiselt	29.65	30.92	29.98	30.19	1,8	30.39
Tallinnas keskmiselt	30.56	30.98	31.34	31.54	3,2	30.46

* 1,5-liitrise plastpudeli hind kroonides koos taara hinna ja käibemaksuga

** 0,5-liitrise klaaspudeli hind kroonides koos käibemaksuga

Allikas: EKI

5. ETÜÜLALKOHOL KANGUSEGA ÜLE 80% (PIIRITUS)

Tootmine

2006. aasta 9 kuuga toodeti Eestis rektifitseeritud etanooli (piiritust) 4,2 mln liitrit, seda oli ligi 50% rohkem kui aasta tagasi (2005.a 9 kuul 2,84 mln l). Sellist kasvu võimaldas oluliselt suurem piirituse eksport.

Väliskaubandus

Piirituse eksportikäive oli 2006. aasta 9 kuul 22,5 mln krooni ning impordikäive 16,7 mln krooni. Seega oli kaubavahetuse saldo endiselt positiivne (+5,8 mln krooni). Piirituse välis-turule müügi käive oli ligi 2,5 korda suurem kui 2005. aasta kolmes kvartalis. Sellise kasvu põhjustas peaaegu sama suur väljamüüdavate koguste suurenemine (2,4 korda) ja piirituse keskmise eksportihinna 4,4%-line tõus aastatagusega võrreldes. Nagu varasematel perioodidel, moodustasid ka 2006. aasta 9 kuul väljamüüdnud piirituse kogused rohkem kui poole Eesti piiritusetoodangust. Valdav osa (96%) piiritusest müüdi jätkuvalt teistesse Balti riikidesse - 72% läks Leetu ja 24% Lätti. Väikestes kogustes müüdi seda ka Rootsi ja Sloveeniasse.

Rektifitseeritud etanooli rahaline põhieksport ja -import ning eksporti- ja impordihinnad 9 kuul 2004-2006

	Hind, kr/l			Käive, mln kr			
	2004 9 kuul	2005 9 kuul	2006 9 kuul	2004 9 kuul	2005 9 kuul	2006 9 kuul	2006/05 +/- %
Eksport	9.75	9.24	9.65	14,720	8,904	22,517	152,9
Import	8.62	9.31	8.58	32,742	20,779	16,695	-19,7

Allikas: ESA

Tabel 26

Rektifitseeritud etanooli toodang, põhieksporti ja –impordi kogused
9 kuul 2004-2006 (tuh liitrit)

	2004 9 kuul	2005 9 kuul	2006 9 kuul	2006/2005, %
Toodang	2 410,0	2 840,0	4 210,0	48,5
Eksport	1 510,1	963,2	2 333,8	142,3
Import	3 799,9	2 232,8	1 946,8	-12,8

Allikas: ESA

Tabel 27

Rektifitseeritud etanooli koguseline eksport riigiti 2006. aasta 9 kuul

	1000 liitrit	Osakaal, %
Leedu	1 680	72
Läti	569	24
Rootsi	58	3
Sloveenia	27	1
Kokku	2 334	100

Allikas: ESA

Tabel 28

Rektifitseeritud etanooli koguseline import riigiti 2006. aasta 9 kuul

	1000 liitrit	Osakaal, %
Soome	700	36
Saksamaa	462	24
Ukraina	405	21
Poola	143	7
Teised	236	12
Kokku	1 946	100

Allikas: ESA

Piirituse rahaline import vähenes 2006. aasta 9 kuul 20% eelmise aasta sama perioodiga võrreldes. Käibelanguse põhjuseks olid nii väiksemad impordikogused (-13%) kui ka madalamad keskmised impordihinnad (-8%). Samal perioodil olid USA-st suurtes mahutites **tooraineks** sissetoodud viina kogused ligi 3/4 võrra suuremad kui 2005. aasta 9 kuul. Piirituse import jagunes põhiliselt kolme riigi vahel - olulisemateks importpiirituse päritoluriikideks olid Soome, Saksamaa ja Ukraina ning nende riikide toodang hõlmas vastavalt 36%, 24% ja 21% selle toote impordist. Piiritust veeti sisse ka Poolast, kuid tema osatähtsus oli väiksem (7%).

6. VIINAMARJAVEIN JA VERMUT

Kuna nende jookide tootmine Eestis puudub, siis vaatluse all on vaid väliskaubanduse andmed.

Viinamarjavein

Viinamarjaveini ekspordikäive ulatus 2006. aasta 9 kuuga 60 mln kroonini ning impordikäive 307 mln kroonini. Mõlemad käibed suurenesid, kuid rahaline eksport kasvas oluliselt kiiremini, vastavalt 70% ja 3%. Kuna Eesti ise ei tooda viinamarjaveine, siis jäi nende kaubavahetuse saldo negatiivseks.

Ka viinamarjaveini ekspordikogustes toimusid muutused ning ekspordimahud kahekordistusid aastatagusega võrreldes. Selle põhjuseks oli veinimüügi jõuline kasv põhilistesse ekspordiriikidesse Venemaale, Lätti ja Soome. Venemaale müüdüd viinamarjaveini kogused olid 2,6 korda suuremad kui aasta tagasi, moodustades 53% kogu viinamarjaveini ekspordist. Rohkem kui 1/5 eksporditud viinamarjaveinidest müüdi Lätti ning need kogused suurenesid aastaga 65%. Soome müüdüd kogused kasvasid 41%, hõlmates 20% kogu veiniekspordist.

Tabel 29

Viinamarjaveini rahaline põhieksport ja -import ning ekspordi- ja impordihinnad 9 kuul 2004-2006

	Hind, kr/l			Käive, mln kr			
	2004 9 kuul	2005 9 kuul	2006 9 kuul	2004 9 kuul	2005 9 kuul	2006 9 kuul	2006/05 +/- %
Eksport	43.06	41.52	35.43	7,581	35,190	59,859	70,1
Import	31.32	31.39	32.43	234,623	298,147	306,931	2,9

Allikas: EKI

Tabel 30

Viinamarjaveini koguseline põhieksporti ja -impordi kogused 9 kuul 2004-2006 (tuh liitrites)

	2004 9 kuul	2005 9 kuul	2006 9 kuul	2006/2005, %
Eksport	176,0	847,6	1 689,7	99,4
Import	7 490,4	9 497,1	9 465,4	-0,3

Allikas: EKI

ESA andmetel suurenes 2006. aasta 9 kuuga viinamarjaveinide rahaline import 3% ning kasv toimus keskmiselt 3% kõrgemate keskmiste impordihindade tõttu. Samal ajal jäid viinamarjaveinide impordikogused enam-vähem eelneva aasta tasemele, suurenedes 0,3%. Vaatluse all

oleval perioodil imporditi viinamarjaveine Eestisse 41 riigist. Hispaania oli jätkuvalt tähtsaim importveini päritoluriik, sealt sisseostetud kogused suurenesid 6% ja moodustasid 19% kogu veiniimpordist. Enam-vähem võrdsed osakaalud olid Tšiilil (13%) ja Prantsusmaal (12%), kuid nendest riikidest sisseveetud kogused kahanesid eelmise aasta sama perioodiga võrreldes, vastavalt 11% ja 8%. Teiste riikide veinid moodustasid vähem kui 10% viinamarjaveini impordist.

Tabel 31

Viinamarjaveinide koguseline import riigiti 2006. aasta 9 kuul

	1000 liitrit	Osakaal, %
Hispaania	1 787	19
Tšiili	1 242	13
Prantsusmaa	1 142	12
Itaalia	799	8
Rumeenia	659	7
Ungari	479	5
Bulgaaria	430	5
Argentiina	418	4
Teised	2 510	27
Kokku	6 236	100

Allikas: ESA

Vermut

Vaadeldaval perioodil ulatus vermuti rahaline eksport 2,1 mln kroonini ja import 13,4 mln kroonini. Vaatamata sellele, et ekspordikäive oli 2,5 korda suurem kui eelmise aasta 9 kuul, jäi kaubavahetuse saldo negatiivseks (vahe 11,4 mln krooni).

ESA andmetel suurenesid vermuti ekspordikogused oluliselt (2,4 korda) 2005. aasta 9 kuuga võrreldes, kuid tervikuna olid need siiski väikesed (2006.a 9 kuul 107,7 tuh l; 2005.a 9 kuul 45,3 tuh l). Põhiosa sellest (67%) müüdi Venemaale, kusjuures kogusete kasv oli koguni 23 korda. Teisel positsioonil püsis Läti, hõlmates 18% eksporditud vermutikogusest.

Vermuti impordikogused suurenesid 18%. Itaalia oli endiselt suurimaks vermuti päritolumaaks ning sealt toodi sisse 41% selle toote impordikogusest. Venemaalt sisseveetud vermuti kogused aastaga kahekordistusid, moodustades tänavu 9 kuuga rohkem kui 1/3 vermuti kogupordist. Vermutit osteti sisse ka Hollandist, kelle toodang moodustas 12% kogu vermuti impordist. Väiksema, kuid enam-vähem võrdse osakaaluga oli Taani ja Saksamaa toodang, moodustades vastavalt 6% ja 5% kogu vermuti impordist.

Tabel 32

Vermuti rahaline põhieksport ja -import ning
ekspordi- ja impordihinnad 9 kuul 2004-2006

	Hind, kr/l			Käive, mln kr			
	2004 9 kuul	2005 9 kuul	2006 9 kuul	2004 9 kuul	2005 9 kuul	2006 9 kuul	2006/05 +/- %
Ekspord	28.22	18.20	19.42	0,634	0,824	2,092	154,0
Import	32,57	28.80	27.01	10,906	12,199	13,449	10,2

Allikas: EKI

Tabel 33

Vermuti põhieksporti ja -impordi kogused
9 kuul 2004-2006 (tuh liitrit)

	2004 9 kuul	2005 9 kuul	2006 9 kuul	2006/2005, %
Ekspord	22,5	45,3	107,7	137,9
Import	334,9	423,6	498,0	17,6

Allikas: EKI

Tabel 34

Vermuti koguseline import riigiti 2006. aasta 9 kuul

	1000 liitrit	Osakaal, %
Itaalia	204	41
Venemaa	174	35
Holland	61	12
Taani	29	6
Saksamaa	24	5
Teised	5	1
Kokku	497	100

Allikas: ESA

7. TRENDID VÄLISTURGUDEL

Venemaa

- **Õlletoodangult** on Venemaa maailmas 5. kohal. Juhtival kohal on Hiina, tootes aastast 40 mld liitrit, järgneb USA (23 mld l), Saksamaa (9,7 mld l) ja Brasiilia (9,2 mld l). 2005. aastal toodeti maailmas 157,6 mld liitrit õlut. 2006. aasta 9 kuuga suurenes Venemaal õlletoodang mullusega võrreldes 7,7 mld liitrini ehk 8,6%. 2006. aasta Venemaa õlleturu maht peaks jõudma 8,96 mld liitrini, 2005. aastal oli see 8,62 mld liitrit. 2007. aastaks prognoositakse õlleturu mahtu juba 9,29 mld liitrile, 2008. aastaks 9,59 mld ning 2011. aastaks 10,27 mld liitrile. Prognooside kohaselt aeglustub Venemaa õlleturu kasvutempo lähiaastatel 3-4%-le aastas. Kasvutempo languse prognoos tugineb asjaolul, et nii Moskva kui ka Peterburi turg on väga lähedal üleküllastumisele. Õlle keskmine tarbimine inimese kohta aastas ulatub Peterburis 100 liitrile ja Moskvast ligi 90 liitrile. Need kogused on märkimisväärselt kõrgemad kui Venemaa keskmine tarbimine, mis ulatub vaid 60 liitrini inimese kohta aastas.
- Josef Strella **SUN Interbrew**-st leidis, et nende ettevõtte on Venemaa õlleturul tänu Ida-Siberi turule suur potentsiaal. Firmal on õlletööstus Omskis ja hiljuti käiku lastud uus õlletööstus Angarskis. Uude ettevõttesse investeeris firma 80 miljonit eurot ning selle tootmisvõimsus on 0,22 mlrd liitrit õlut aastas ja vajadusel ka enam. Firmal on potentsiaali areneda ka Peterburis ja Leningradi oblastis, kus nende turuosa on kasvanud 2%-lt 5%-le. SUN Interbrew, mis esindab InBev'i huve Venemaal ja Ukrainas, asutati 1999. aasta kevadel Belgium's Interbrew ja rahvusvahelise finants- ja investeerimisgrupi SUN Trade poolt, et töötada Venemaa ja Ukraina turul. Analüütikute arvates on SUN Interbrew suuruselt teine õlletööstus Venemaal ja suurim Ukrainas. 2005. aastal oli SUN Interbrew puhaskasum 54,4 miljonit eurot, mis oli 8,1% enam kui 2004. aastal, mil puhaskasum oli 50,4 miljonit eurot. Tulem kasvas 29,4% 894,7 miljoni euroni 2005. aastal. Brutokasum ulatus 2005. aastal 405,4 miljoni euroni, 2004. aastal oli see 279,85 miljonit eurot.
- Venemaa alkoholi tootvad ettevõtted, kes pole ikka veel päris toibunud alkoholi jälgimise süsteemi juurutamisest, võivad 2007. aastal seista silmitsi uute probleemidega, mis võivad tekkida nende poolt toodetud ja müüdüd toodete kohta informatsiooni edastamisega. **Ühtsele Automatiseeritud Riiklikule Informatsioonisüsteemile** informatsiooni edastamise probleemid olid peamiseks põhjuseks, miks tekkisid tootmisseisakud ettevõtetes keset aastat.

Tavaliselt aasta lõpus alkoholi tootmine kasvab, mis tähendab, et operatsioonide arv informatsiooni edastamiseks võib kasvada 50-100%. Raske on ette arvata, kuidas terve süsteem selles olukorras toimib.

Alkoholitootjad on viimastel kuudel suurendanud oluliselt viina tootmist selleks, et korvata pikkadest tootmisseisakutest tekkinud defitsiit pakkumisest ning täita lüngad turul. Kuid on ilmne, et mahajäämust täielikult likvideerida ei õnnestu ning eelmise aasta taset ei saavutata.

- Venemaa alkoholitööstus võib seista silmitsi uue kriisiga 2007. aasta 1. veebruaril. Vastavalt valitsuse otsusele tuleb alates 1. veebruarist 2007 ettevõtetesse paigaldada **automaatsed loendajad**, kus on fikseeritud etüülalkoholi või alkoholitoodete tootmise kogused. Sel juhul saaks andmed automaatselt edastada Ühtsele Automatiseeritud Riiklikule Informatsioonisüsteemile. Senini pole aga dokumentatsiooni, mis reguleeriks selliste loendajate paigaldamist. Ka informatsiooni esitamise vormi pole veel vastu võetud ning ka rida teisi dokumente pole veel valmis. Kogu dokumentidepakett oleks pidanud vastavalt valitsuse otsusele olema valmis juba 2006. aasta 28. augustiks.
- Venemaa valitsus arendab **ettepanekuid alkoholituru riiklikuks reguleerimiseks**. Venemaal tarbitakse kangeid alkohoolseid jooke 50% enam kui veine ning õlle tarbimine on 800 korda suurem veinide tarbimisest. Sellises tarbimise arengus süüdistatakse viina ja veini hinna suhte muutust võrreldes nõukogude ajaga. Kui sotsialismi ajal oli viina ja veini henna suhe 3:1, siis praegu on see 1:1. See on muutnud ka alkoholi tarbimise struktuuri, suurendades kange alkoholi tarbimist. 52%-l tarbijatest on majanduslikult võimalik osta legaalset toodangut, mille hind kõigub 65-115 rbl/pudel, 33%-l on võimalik osta illegaalset, kuid kvaliteetset toodangut, mida toodavad ettevõtted tavaliselt nn kolmandas vahetuses, ning 7% on võimelised ostma kallimat kui 115 rbl/pudel. Piiritusel baseeruvaid surrogaate eelistab 8% elanikkonnast - see on tarbimise see osa, mis viib mürgitusjuhtumiteni. Legaalsele viinale kuulub 52% turust, tehaste poolt toodetud illegaalsele viinale 30% ning surrogaatidele, farmatseutilistele likööridele (tinktuuridele) ning teistele piiritust sisaldavatele toodetele kuulub 17% kogu turust. Olukorda saaks muuta nn odavama sotsiaalviinaga, mis tõrjaks turult välja surrogaadid. See ettepanek pole senini Venemaal toetust saanud.
- Venemaa Rahandusministeerium on väljatöötanud rea **meetmeid võitluseks alkoholi illegaalse tootmise ja müügiga**. Illegaalse etüülalkoholi ja alkoholi sisaldavate toodete käibes püsimise peamiseks põhjuseks on maksude suur osakaal jaehinnas. Seepärast usub minister, et aktsiisimaksu laekumise kasvu ei too kaasa mitte ainult riigi kontrolli parendamine, vaid ka laia ulatusega meetmed kõrvaldamaks majanduslikud eeltingimused illegaalse alkoholikäibe tekkimiseks. Et muuta majanduslikult põhjendatuks müüa tooteid koos sisalduvate maksudega alla turuhinna, tegi minister ettepaneku anda valitsusele õigus määrata Venemaal toodetud või Venemaale imporditud alkoholitoodete hulgi- ja jaemüügi minimaalsed hinnad.

Samal ajal on jaekaupmehed kohustatud nendest minimaalhindadest kinni pidama ja kes seda ei tee, kaotavad kauplemisloa.

Lisaks sellele, organisatsioon, kes müüb alkoholitooteid, kuid ei ole registreeritud Ühtses Automatiseeritud Riiklikus Informatsioonisüsteemis peab kandma nii administratiivset kui ka kriminaalset vastutust.

- Alkohoolsete toodete **aktsiisimaksu asendamine kaudse maksuga** alkoholitööstuste tootmismahitudelt võib lahendada Vene alkoholituru peamised probleemid ning aidata likvideerida musta turgu. Spetsialistide arvates on riigi poolt kõik viimastel aastatel rakendatud meetmed, reguleerimaks alkoholiturgu toonud kaasa vaid ajutise efekti ning pole viinud ühelegi fundamentaalsele parandusele. Varimajandus moodustab jätkuvalt ligi 50% turust.

Alkoholitööstusest eelarvesse laekunud summade kasv on tulnud põhiliselt aktsiisimaksu määrade kasvust. Kuid kahel viimasel aastal pole see enam toimunud – aktsiisimaksu määr on kasvanud keskmiselt 8%, kuid kogutud aktsiisimaksu summad pole praktiliselt üldse suurenenud. See näitab, et tööstuses kasutatav maksusüsteem on end ammendanud ja vajab põhjalikku muutmist. Alkoholilt riigikassasse maksude laekumise suurendamiseks plaanitakse senikehtinud aktsiisimaksu asemel sisse viia kaudne maks tootmisvõimsustele. Maksu suurus peaks olema sama, mis praegune aktsiisimaks (159 rubl liitri absoluutalkoholi kohta). Ametlikel andmetel kasutavad alkoholi tootvad ettevõtted praegu vaid 30% oma tootmisvõimsustest. Arvutused näitavad, et kaudne maks kasvataks eelarve tulupoolt 127,2 mld rubla võrra. 2005. aastal laekus alkoholitööstusest eelarvesse 59,5 mld rubla. Seega vaid 40% tootmisvõimsuste seaduslikuks tunnistamine kasvatab koondeelarvesse laekumisi enam kui kaks korda.

Likööri- ja viinatehaste tootmisvõimsused (5 mld liitrit aastas) ületavad praegu ligi 3 korda legaalselt toodetud alkoholi (1,35 mld l) koguseid. Samal ajal, tööstused, kes vastavalt aruandlusele on kasutanud ära vähem kui 30% oma tootmisvõimsusest, ei ole huvitatud tootmise suurendamisest. See annab põhjust eeldada, et tegelik toodang nendes tööstustes on märgatavalt suurem ning osa nende toodangust on illegaalne.

Uus maksustamise süsteem legaliseerib täielikult kogu toodangu, muudab maksude laekumise prognoositavaks ning lihtsamini arvestatavaks ning elimineerib turul konkurentsi legaalse ja illegaalse alkoholi vahel. Õiguskaitseorganid võivad keskenduda ainult alkoholituru illegaalsele sektorile, so nendele tööstustele, kel puudub tegevusluba ning kes toodavad võltsitud tooteid.

Aktsiisimaksu rakendataks edaspidi vaid imporditud alkoholitoodetele.

- Venemaa **riiklik alkoholitootja Rosspirtprom**, mis 2006. aasta lõpus alustas “rahva viina” tootmist, plaanib 2007. aastal tootmisse juurutada 3-4 uut rahvuslikku viina-brändi. Tootearendus hõlmab kõiki hinnaklasse. Aasta lõpus tootmisse läinud “rahva viin” on soodsa hinnaga, 2007. aastal lähevad tootmisse ka teiste hinnanišside tooted. “Rahva viina” tootmine käivitub esialgu Rosspirtprom’i 6-s haruettevõttes.

Viina villitakse tööstustes, mille aktsiate kontrollpakk on riigi käes ning mida juhib Rosspirtprom. Tootmist arendatakse üle terve maa, mis minimiseerib transpordi ning võimaldab hinna hoida madalal. Uue viina tööstusest väljamüügihinnaks on 53 rbl/0,5 l pudel ning soovituslikuks jaehinnaks on 65 rubla. Selle projektiga Rosspirtprom kasumit ei teeni, tavapärase hinnalisandiga oleks pudeli hind 75-80 rubla. Spetsialistide arvates odava viina turule tulek alkoholi üldist tarbimist ei kasvata, kuid peaks vähemalt osaliselt turult tõrjuma illegaalset alkoholi ja surrogaate. 2006. aasta lõpuks loodeti seda toota 2,5 miljonit liitrit, 2007. aastal peaks toodang suurenema. Rosspirtprom, mis loodi valitsuse dekreediga 2000. aasta mais, haldab riigi aktsiaid enam kui 85-s alkoholitööstuses. Lisaks sellele reorganiseeriti 18 riiklikku tööstust Rosspirtprom haruettevõteteks. Rosspirtprom on ka suurim tegija Venemaa alkoholiturul, kontrollides enam kui 40% puhta alkoholi tootmisest ja 20% viina tootmisest.

Ukraina

- Kiievis asuv Ukraina suurim õlletootja **Obolon** kasvatas oma toodangut 2006. aasta 9 kuuga mullusega võrreldes 23%. 2006. aasta 9 kuu toodang ulatus 738 mln liitriini. Obolonile kuulus õllemüügist Ukrainas septembri lõpuks 29% ning kogu õlletoodangust toodeti seal 34%. 9 kuuga kasvatas ettevõtte õlle eksporti 14%, kogu Ukraina õlle ekspordist kuulus Obolonile 83%. 2005. aastal kasvatas Obolon õlletoodangut 38% ehk 768 mln liitriini. Ukraina õlleturust hõivas ettevõtte siis 26% ehk ligi 4%-punkti enam kui 2004. aastal. Oboloni Õlletööstus asutati 1980. aastal, 1992. aastal see privatiseeriti ning reorganiseeriti aktsiaseltsiks. Obolon omab kolme Ukraina õlletööstuse aktsiate kontrollpakki.

Saksamaa

- Saksamaal Düsseldorfis asuv Uerige õlletööstus tõi turule maailma esimese õlle pimedate jaoks. Nüüdsest saavad pimedad pudeli sildil asuvast pimedate kirjast lugeda millest õlu on toodetud ja kui palju selles alkoholi on.

Rootsi

- Igal aastal korraldatakse Inglismaal Rahvusvaheline Veini ja Alkoholi Konkurs (International Wine and Spirit Competition – IWSC; www.iwsc.net). Teist aastat järjest võitis viinade kategoorias kuldmedali rootsi klassikaline viin Renat. Rootslased on Renat viina joonud juba 1800-ndatest aastatest ning see on Systembolageti tootenimekirjas esimene number. Seda nimetatakse ka rootsi rahvusviinaks. Viimastel aastatel on Renat viin murdnud läbi ka rahvusvahelisele nn viinagurmaanide turule. Žürii märkis, et Renat viin on “pehme ja küpse maitsega, ümar ja puhas, aga veidi teralise järelmaitsega”. IWSC auhinnad näitavad, et tegemist on maailma klassi

jookidega. Igas tootekategoorias on konkurents ülitihed, viimati oli konkursile esitatud üle 60 erineva viina kogu maailmast.

IWSC loodi 1969. aastal eesmärgiga edendada maailmas veinide, viinade ja likööride kvaliteeti ja tootearendust. Žürii koosneb maailma parimatest veini- ja kange alkoholi tundjatest, kes hindavad jookke pimetesti meetodil.

KOKKUVÕTE

Andmete analüüs näitas, et 2006. aasta 9 kuuga suurenes Eestis enamike alkoholsete jookide **toodangu maht**. Erandiks olid kanged alkoholised joogid ja puuvilja-marjaveinid. Viimaste osas on ESA andmed ja EKI hinnangud erinevad ning EKI andmetel vähenes veinide tootmine oluliselt vähem, kui seda ESA andmed näitavad. Erinevus on seletatav sellega, et nähtavasti on ESA valimist osa tootjaid väljas.

Alkoholsete jookide **väliskaubanduse** bilanss oli küll endiselt negatiivne, kuid ekspordikäive suurenes aastaga 18% ja impordikäive vähenes peaaegu sama palju (17%). Samas tuleb väliskaubandusandmetesse suhtuda endiselt ettevaatlikkusega, kuna peale Eesti liitumist Euroopa Liiduga muutus statistika meetoodika ning ESA andmetes esineb ebatäpsusi ning andmeid pidevalt korrigeeritakse.

Suurema osa alkoholsete jookide ekspordimahud kasvasid 2005. aasta 9 kuuga võrreldes, langesid vaid õlle väljaveokogused. Ekspordikäibes moodustasid suurema osa kanged alkoholised joogid (60%) ning teisele positsioonile tõusid lahjad alkoholised joogid (15%) ja nende järgnes õlu (14%).

Impordis suurenesid kõikide alkoholsete jookide sisseveokogused, erandiks oli piiritus. Piirituse koguste vähenemine on tingitud toorainena kasutatavast USA viina sisseveost varasemast oluliselt suuremates kogustes. Suurim impordikoguste kasv toimus kangete alkoholsete jookide osas.

Kõikide populaarsemate kodumaiste alkoholsete jookide Eesti keskmised **jaehinnad olid** 2006. aasta III kvartalis kõrgemad kui aasta tagasi ja käesoleva aasta II kvartalis, kuid hinnatõus oli väiksem kui üldine tarbijahinnaindeksi kasv. Samal ajal olid Tallinnas suurema osa kodumaiste alkoholsete jookide jaehinnad kas madalamad või samad eelmise aasta III kvartaliga võrreldes, vaid marjalikööride, marjaveinide ja kange õlle hinnad olid mullusest kõrgemad. 2006. aasta III kvartalis olid liköörid ja siider Tallinnas odavamad kui Eestis keskmiselt, teised joogid olid veidi kallimad.

Alkoholsete jookide **jaekäive** ulatus 2006. aasta 9 kuul 1 072 mln kroonini ning seda oli ligi 19% enam võrreldes eelneva aasta sama perioodiga. Sellise kasvu põhjuseks oli eelkõige suurem siseturu nõudlus, millele lisandus ka mõõdukas hinnatõus.